

SLOVENSKI NAROD.

Izba za vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike. Inzerati do 9 petič vrst 4 1 D, od 10—15 petič vrst 4 1 D 50 p, večji inzerati petič vrst 2 D; notica, poslano, izjava, rešitve, prekleti petič vrst 3 D; poroke, zaroka velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popusti le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inzeratni davek posebej. Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znak za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, L. nadstropje Telefon št. 34. Dopolnje sprejema le podpisane in zadoščen frankovane. Rokopisov se ne vrača. Posamezne številke: v Jugoslaviji vse dni po Din 1— v inozemstvu navadna dni Din 1, nedelje Din 1-25 Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu
		V Ljubljani	po pošti	
12 mesecev	...	Din 144—	Din 144—	Din 264—
6	...	72—	72—	132—
3	...	36—	36—	68—
1	...	12—	12—	22—

Pri morebitnem povrnjenju se ima daljša strošnja doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 304.

Bavarska pred ločitvijo od Nemčije.

ZMAGA SEPARATISTIČNEGA POKRETA NA BAVARSKEM. — USPEH FRANCOSE PROPROPAGANDE. — BAVARCI PRICAKUJEJO ZMANJŠANJE REPARACIJ. — POGAJANJA ZA VZPOSTAVITEV KRALJEVINE V PARIZU. — ZMAGA RUPREHTA NAD LUDENDORFFOM IN HOHENZOLLERNICI. — STALIŠČE DUHOVŠČINE IN VATIKANA.

V Monakovem, 10. okt.

Dogodki se razvijajo tako, kakor se je pričakovalo. Bavarska stoji neposredno pred izstopom iz dosedanje državne zveze s Prusijo.

Separatistične težnje so si v bavarski javnosti priborile navdavo, o tem ni prav nikakega dvoma več. Takisto tudi ni dvomljivo, da postane Bavarska po svoji ločitvi od Prusije zopet monarhija. Ni treba posebej poudarjati, da so k zmagi separatističnega pokreta mnogo pripomogli tuji francoski vplivi.

Po versailleskem miru je bila francoska zunanja politika od vsega začetka usmerjena na to, da spretno izrabljuje obstoječi antagonizem med nemškimi severom in nemškim jugom v svoje namene, poglubi nasprotja ter s spretnimi manevriranjem doseže, da Nemčija znova razpade v svoje sestavne dele v tisti obliki, kakršno je imela pred letom 1871. To svojo politiko je zasedbo Poruhrja, ki ji je dala v roke eno najbogatejših in najvažnejših nemških pokrajin, še ojačila. V Poruhrju je Francija nastanila cel štab emisarijev, ki imajo edino nalogo, da pospešujejo na nemškem jugu propagando za odcepitev od Prusije. Ta propaganda ima na razpolago bogate fondne in izborne agitatorje. Ker operira z bogatimi gromotnimi sredstvi, je imela povsod uspehi, zlasti pa na Bavarskem, kjer je itak od nekdaj silno nerazpoloženje proti Prusom. Tej propagandi je uspelo sugerirati širokim masam bavarskega ljudstva prepričanje, da se Bavarski znatno olajšajo reparacijska bremena, ako izstopi iz zveze s Prusijo ter se proglasi za neodvisno, s čemer bo postavljena na zdrav temelj tudi nova bavarska valuta — goldinar.

Zato so danes na Bavarskem redki tisti, ki bi ne verjeli, da je v gospodarskem oziru edina rešitev za nje, ako se odpravijo starim nemško-nacionalnim idealom o veliki Nemčiji in kronejo zopet na pota, po katerih je hodila Bavarska do leta 1870.

Kako daleč so dogodki dozoreli, izpričuje najbolj dejstvo, da je bil v

Pariz odposlan poseben zaupnik voditeljev bavarskega separatističnega pokreta grof Soden, da stopi v neposredna pogajanja s francosko vlado. Grof Soden je bil sprejet v ministrstvu zunanjih del in je imel več zaupnih konferenc s pooblaščenici francoske vlade. Najprej je grof Soden sondiral stališče, ki bi je Francija zavzela v slučaju, da pride do razločitve med Nemčijo in Bavarsko. Za odgovor je dobil, da bi Francija na zunaj ostala v sporu med Nemčijo in Bavarsko nevtalna, da bi pa sicer z vsemi silami podpirala bavarske težnje. Takisto je dobil grof Soden zagotovilo, da francoska vlada nima nič proti temu, ako si Bavarska priroji tisto državno obliko, ki je po njenem okusu. Tudi proti restavraciji Wittelsbachovcev bi Francija ne ugovarjala, ne mogla pa bi trpeti, ako bi pri tem prišel v kombinacijo kakršenkoli član bivše cesarske obitelji. Na vprašanje grofa Soden, ako je francoska vlada pripravljena Bavarski v slučaju njene ločitve od Nemčije priznati v reparacijskem vprašanju kakšne olajšave in ako sme v slučaju potrebe računati na francosko podporo pri najetju kakšnega posojila v inozemstvu, je dobil sicer dovoljen odgovor, vendar pa francoska vlada ni hotela v tem vprašanju precizirati svojega stališča, marveč je izjavila, da bo ta vprašanja uredila posebna francosko-bavarska komisija, ki se takoj sestane, čim bo odpad Bavarske od Nemčije završena stvar. Pri tem je stavila Francija samo en pogoj, da Bavarska brez vsakega pridržka prizna neodvisnost obrenske države, ako pride do proglavitve te republike.

Bavarski separatisti imajo torej vnaprej zagotovljeno, da jih Francija ne bo zavirala v njihovih stremljenjih, marveč da jim bo celo nudila aktivno pomoč. Zato se ni čuditi, da se čutili voditelji protipruskega pokreta že kot absolutni gospodari situacije in da nastopa princ Ruprecht že popolnoma tako, kakor nekronan kralj bavarski.

Ruprecht stannje v palači Leuchtenberg, sprejema tu poklonitvene deputacije in deli avdienco prav tako, kakor prejšnji kralj. Vse Monakovo, pa tudi vse bavarsko ljudstvo je prepričano, da je samo vprašanje nekaj dni, da se Bavarska proglasi za neodvisno kraljevino in da zasede prestol princ Ruprecht.

V tem prepričanju ga ne moti niti najnovejša akcija generala Ludendorffa, ki takisto deluje za vzpostavitev monarhije, rad bi pa posadil na prestol ne Wittelsbachovca, marveč — bivšega nemškega prestolonaslednika Friderika Viljema. Toda Ludendorffovi načrti nimajo ugodnih tal na Bavarskem. Bavarska je eminentno katoliška zemlja

in bavarsko ljudstvo neče nič slišati o tem, da bi prišlo pod žezlo protestantskega vladarja. Proti Ludendorffovemu načrtu je tudi vsa bavarska duhovščina, ki se zaveda, da deluje samo po intencijah Vatikana, ako se zavzema za vzpostavitev katoliških Wittelsbachovcev oupa oupa goruau aj nekjea' aao veliki katoliški državi, ki bi segala od Rone pa doli do madžarskih pust, ter bila ognjišče katoliške mihi...

Sanse princa Ruprehta torej stoji nad vse dobro in izven vsakega dvoma je, da bo Ruprecht kralj v tistem trenutku, ko se Bavarska odloči za usodepolen korak, da se povrne v stanje pred letom 1871.

Univ. prof. dr. Leonid Pitamic:

Internacionalni visokošolski kurzi na Dunaju.

Parlamentarna monarhija.

III.

Načelo parlamentarne monarhije je v naši sedanjosti ustavno izrazito (čl. 1. Vidovdanske ustave). To načelo je precejšnje važnosti za tolmachenje nekaterih drugih ustavnih določil. Kaj pa je parlamentarna monarhija? Ustava o tem molči. Obratiti se moramo torej na državo, v kateri se je ta način vlade razvil, t. j. Anglija. Tam pa večina političnih institucij ni zakonodajna, temveč velja kot običajno pravo, tako tudi načelo takozv. parlamentarne vlade. Stojimo torej pred interesantnim dejstvom, da se napisano pravo ene države glede vsebine nanaša na običajno, nenapisano pravo druge države.

V splošnem razločujemo zakonodajno, sodno in upravno oblast. Ker ima sodna oblast v vseh evropskih državah (drugače je v Ameriki) v glavnem iste funkcije, je za razlikovanje med evropskimi ustavnimi odločitvami razmerje med organi zakonodajne in onimi upravne oblasti. V monarhiji pride poleg parlamenta in vlade (ministrstva) še monarh kot faktor obeh oblasti v poštev. Med parlamentom in kraljem stoji ministrstvo, ki je sredina in glavno gibalno državnega stroja. Troje načel je značilnih za stališče ministrstva: 1. Neodgovornost kralja. 2. Odgovornost ministrstva za kraljeve čine. 3. Sopotpis (kontra-signatura) ministrov. Ta načela najdemo v čl. 54. jugoslovenske ustave: »Noben čin kraljevske oblasti nima veljave,

niti se ne sme izvršiti, ako ga ni sopotpisal pristojni minister. Za vse kraljeve čine, ustne ali pisne, sopotpisane ali ne sopotpisane, kakor tudi za vse njegovo postopanje političnega značaja, je odgovoren pristojni minister. Za čine kraljeve kot vrhovnega poveljnika vojske je odgovoren minister za vojno in morarico.« Tako je vsako delovanje kralja, ki ni strogo privatnega značaja, pod ministrsko odgovornostjo. »Postopanje političnega značaja« je n. pr. udeležba pri slavnostih, potovanja, zlasti v inozemstvo itd.

Razmerje med kraljem, ministrstvom in parlamentom v parlamentarni monarhiji se navadno označuje tako, da morajo ministri biti vzeti iz parlamentarne večine. Toda to more biti kvečjem zunanji znak posebnih v parlamentarni monarhiji vladajočih razmer. Ni potrebno, da bi vedno morali biti vsi ministri parlamentarci. V naši državi n. pr. vojni minister se nikoli ni bil parlamentarec. Ta minister, če je aktiven oficir po čl. 7. ustave, celo ne more biti voljen, on niti aktivne volilne pravice nima.

Da se dosežejo cilji parlamentarne monarhije, zadostuje, da uživa ministrstvo zaupanje parlamenta. Bistvo parlamentarne monarhije, kakor se je razvila v Angliji in kakor se je po tem vzgledu posnemala v drugih državah, leži globlje kakor zgolj v izbiri ministrov. V prejšnjih časih je mogoče imela parla-

mentarna monarhija druge znake, se-daj jih ima bistveno skedec: Ministrstvo se sestavi v soglasju z večino parlamenta; eden teh činiteljev mora odstopiti, kadar se to soglasje neha. Odstop ministra se imenuje ostavka, odstop parlamenta se pokaže v razpustu. Kateri teh dveh činiteljev naj odstopi, je v glavnem odvisno od tega, kako je parlament sestavljen. Angleška zgodovina pokaže, da se je že kak minister uspešno branil proti parlamentarni večini, ako je imel splošno mnenje za sebe. To se da seveda preprečiti, ako je parlament izraz splošnega mnenja. Splošno mnenje ali vsaj mnenje največjega dela splošnosti pa se more tedaj spraviti v sklad s parlamentom, ako se razširi volilna pravica na splošnost. Kolikor mogoče splošna volilna pravica je danes bistven pogoj parlamentarne monarhije. Usoda vlade se ne odloča vedno v parlamentu, temveč že pri volitvah. Soglasje med vlado in parlamentom ni več edino merilo. Drugo še važnejše merilo je soglasje med vlado in ljudstvom, t. j. volilci. Da ugotovi to dejstvo, sme tudi monarh stopiti v akcijo. Ako vlada ne vidi ali neče videti nesoglasja med večino parlamenta in večino naroda, more monarh z v to svrhu sestavljeno vlado (n. pr. iz manjšine parlamenta) skupščino razpustiti in nove volitve razpisati. Izidu volitev pa se mora ukloniti vse, tudi kralj, zlasti glede ustave in ministrstva. S tem je rešeno tudi večkrat diskutirano vprašanje kraljeve sankcije zakonov. Iz besedila čl. 46. ustave: »Zakonodajna oblast izvršujeta kralj in narodna skupščina skupno«, bi se dalo sklepati, da sta obadva faktorja enakovredna, da ima tudi kralj svobodo odrediti svoj pristaneč, da ima torej takozvani absolutni veto. Toda iz prej omenjenega bistva parlamentarne monarhije sledi, da mu ta pravica ne more pristojati absolutno. Ako se kralj neče ukloniti parlamentarnemu sklepu in parlament ne volji kralja, preostane slednjemu razpust skupščine in nove volitve. Če se novoizvoljeni parlament strinja z nazori razpustjenega parlamenta glede zakonskega načrta, ki je dal povod razpustu, se mora parlamentarni monarh volji nove skupščine ukloniti. Politične suverenosti nima vsak parlament, temveč, kakor trdi to tudi Anglež Walter Bagehot, vsak novoizvoljeni parlament, ker se tega lahko še smatra za izraz narodove volje.

Joža Krčon:

Da razgovarimo...

Sprejem. — Kako je bilo dalje — Neodoljivi nagoni. — Kume Milan.

Dosegli smo zaželjeno zadnje postajo in, kako drugače, izstopili. Zakaj, ta reč je napravljena tako, da se od te stanice sploh vsaka nadaljna vožnja po železnici neha. Še pičli dve uri imah od tudi do Milanove kule. Ako pot prehodiš, dve, ako jo prevoziš, postane iz dveh ena sama.

Na kolodvoru nas je pričakoval Fanjuški prijatelj Gašpar in z njim mlad, slok in čeden fant v zelenem lovskem odelu. Fanjuška je z nepričakovano prozornostjo zletela v Gašparjevo naročje. In videti je bilo, da sta si, bogme, goreča prijatelja in da se imata malo rada tudi. Zakaj, samo prijatelj, ki se po več let ne vidijo, imajo to čudno navado, da se pri zopetnem sestanku poljubljajo. Nju, Fanjuško in Gašparja, pa je ločilo jedva par dni.

Opravili smo na kratko vse formalnosti, ki so za predstavljanje neznanecv neobhodno potrebne. Fant v zeleni obleki je bil češki Nemec, gospodarski adjunkt pri knezu A., vrlo prikupen dečko. Evalija je napravila pred njim zelo prijeten knišk, drugače pa — vsaj zdelo se mi je tako — s sprejemom nič kaj ni bila zadovoljna.

Dobri kume Milan da je bil po službenih opravkih, zato da nam ni mogel naproti in nas pričakuje doma. Je pojasnjeval Gašpar. Mi pa da se popeljemo kar z vozom. Zakaj, janec da se vrni na raznjn že skoro dve uri in da je treba pohiteti. Prav čeden in masten eksemplar da je.

Evalija je bila poparjena, zaradi sprejema seveda. Pa moja žena, ki skuhala v dveh loncih vse sama, tudi. Nobena oficijelnega sprejema na kolodvoru, ne od župana, ne od župnika, nič bilo obličnih šolskih deklic v špalirju, nobene godbe, nič zastav... Pa da!

Ravno tako je izgledalo, kakor bi ta zadnja zapuščena postajica na naši dolenski poti sprejemala prav navadne zemljane, čeprav je bila med nami osebnost in posebnost Evalijina in moja ženica, ki... Samo Fanjuška je bila ob Gašperjevi strani očividno vzradoščena, pa Evtrozina, ki so se ji smehljali medeni tedni z vso bohotnostjo — da le ne bi poredni tiskarski škrt to ljubke besedice izgovoril pretrdo! — seveda tudi.

Jaz pa sem smatral za potrebno, da vlijem v razočarani srci moje žene in njene mlajše sestrice Evalije par kapljice hladilne tolažbe. Da je pač glavna stvar ta, som dejal, da vrnem kumu Milanu obisk, da da ga ob tej priliki rešimo nadležnega jance. Šolska mladeč da je šla na politične za dva meseca in

ni, da bi si zaradi nas, ki na vse zadnje tudi nismo bogvekal, utesnjevala zlato svobodo. Gospodje župniki da molijo ob tem času brevir, česar končno kot dobri kristjani ne smemo podcenjevati, in župan da je šel spravljat seno, ker ima kot seljak tudi še druge dolžnosti, pa godba da še ni zrela za javen nastop, da je v ostalem še vse ohlajeno od zadnje ga deževja in da zastavam tudi treba primernege časa za oddih. Kratko in malo, da bi morda res zaslužili drugačen sprejem, pa da so nastopile neizbežne tehnične ovire, kakor pri uzakonjenju nove službene pragmatike itd. Sicer pa da moramo tolmачiti poslanstvo gospoda adjunkta kot namestnika kneza A. kot izraz nepričakovanega počaščenja, ki bi ga bili brez dvoma vesel prevečti knez in škof sami tudi. Moje besede so padle na rodovitna tla, to se pravi, v rodovitni srci, zakaj prav kmalu se je pojavil sad: obe hujšeni živalci sta se pomirili.

Pa čeprav zavoljo jance nimam smeli trčati dragocnega časa, je trebalo vendar le dobre pol ure, predno je seljak iz bližnje vasi pregovoril sicer čila, a valed dolgočasne deževne dobe trenotno nerazpoložena konča, da sta prebrala z lojterskim vozom po sta.

Evalija, vajena na avtomobile, je zrela na to skromno pa pristno narodno prevožno sredstvo nekam pomilovalno.

Ko pa smo bili že vsi na svojih prostorih, se tudi ona ni več pomišljala.

Malo treslo nas je spotoma, ker je je bila cesta močno posuta. Škodovala pa ta romantična vožnja ni nobenemu. Tudi Evaliji ne, ki je bila vajena na avtomobile, in Evtrozini, malo obilni zavoljo prelestnih medenih tednov, ravno tako nič. Ves čas nas je ob levi spremljala molčeca Krka, na desni pa so nas pozdravljale številne gorice z gosto posejanimi zidanicami, belimi rožami v zelenem vencu. Ob poti so posedale po fizičlovkah krotke grlice, nad njimi pa je krožil v smelih kolobarjih kragulj ter zavidno zri na nje in nas, ki smo ga s smehom in vrisčem odganjali od deviškega plena. Veselo je odmeval bič po ozki dolinici, stisnjeni med dvoje nizkih pogorij. Voz pa se je neokretno premetalav z ene strani ošte na drugo. Dolina se je vedno bolj zoževala in že nam je prihajalo teneje. Vseeno pa je bilo zraka, prav dobrega dolenskega zraka za vse več kot preveč. Za nami je ostalo Gorenje polje, že nas je vodila cesta navzdol proti Gaberju. Nad nami, ki smo sedeli kakor na visokih tronih, so se zapeljivo sklanjale obložene jable, tako da moja žena ni mogla odločiti naravnostnega nagona. Z zavidično okretnostjo je segla po nezrelom sadu in si privoščila zakusko, ki je po njej v mestu zaman hrepenela. Tudi Evalija ni drlela rok krčim, Evalijina je

lepa stvar, drži pa samo takrat, ko imaš opravka z ljudmi, ki so študirali medicino. Obeh pri njem rabutanju ni mogli niti zemljoradnik, ki se je gorokot razkorajil pred hišo, pljunil v stran krepak tobaciški založek in nekaj pogodrdel nad škricasto požrešno gospodo.

»Dobro kaže, oče. Ne bo slabe letine, ne! Ali sta imeli kaj tože?«

Če je človek vsled slabe vesti v zadregi, izblekne pač, kar mu pride na jezik, samo da odvrne pozornost od sebe. Tudi moja žena in Evalija sta bili teh mišl. Vendar sta močno želeli, da bi se voz čimpreje skrli za ovinkom.

»Dobra, če Bog dá, ampak oné bi čezal, s škrti nam Bog prinesel, ki žro nezreló sadje. Da bi jim pognalo iz...«

Evaliji in moji ženi, Evinima hčerama, pa so jabolka klub zemljoradnikovemu blagoslovu dišala.

Pred svojo kulo nas je pričakoval dobri kume Milan in nam izrekel pristno dobrodošlico.

Njegova dva spremljevalca, fermača Tref in John, sta izrazila nad našim prihodom odkritosrčno veselje s tem, da sta nas zaporedoma parkrat naskočila in prej prijateljsko obljajala. Ko smo se v njim do dobra seznanili, smo ostali nerazdružljivi prijatelji obadva dni našega boravka pri dobrem kumu Milanu.

Parlamentarna monarhija ima še nadaljno tendenco razvoja. Za odločitev takih v a z n i h vprašanj, ki se pojavijo šele v teku parlamentarnega zasedanja, se dotičnemu parlamentu odrekla kompetenca. Narod, volilci naj izrečejo svoje mnenje potom novih volitev. Tako se parlamentarni režim, zlasti tam, kjer obstaja parlament, kakor pri nas, samo iz enega doma, lahko približuje takozvanemu referendumu, t. j. direktni ljudski zakonodaji. Po naši ustavi prihajajo tu v poštev določbe o spremembah ustave. Naj izide predlog spremembe od kralja ali od skupščine, obstoječa, zbirajoča skupščina se mora

raspustiti in novovoljena skupščina sme sklepati samo o onih spremembah ustave, ki jih vsebuje navedeni predlog in ki so torej lahko bile predmet volilnega boja. Ves ta parlamentarni režim ima seveda le tedaj kak smisel, če morejo interesi naroda res priti do izraza in veljave, kar je dvomljivo, ako se volitve vršijo, sicer splošno, toda ločeno, le po volilnih okrožjih in ne tudi po slojnih naroda. Mogoče se da sedanji parlamentarni sistem, ki novodobnim zahtevam vedno manj in manj zadostuje, v tej smeri še izpopolniti.

Telefonska in brzojavna poročila Narodna skupščina.

Priznanje zaslug borcem za svobodo in ujedinjenje. — Zakon o sodnikih. — Zaključek plenarnih sej.

— Beograd, 13. oktobra. (Izv.) Včerajšnja plenarna seja narodne skupščine je bila popolnoma mirna in brez vsakega incidenta. Skupščini je predložil posl. Mihailo Pavlovič s tovariši zakonski načrt, ki priznava zasluge borcem za svobodo iz l. 1876, 1878 in 1912 do 1918. Ta zakonski predlog je zbornica odkazala posebnemu je izvoljenemu odboru, ki razpravlja o zakonskem načrtu glede priznanja zaslug borcem za svobodo in domovino.

Po končanem formalnostih je zbornica prešla k razpravi o zakonodajnem tolmačenju člena 30 zakona o sodnikih iz l. 1911. Po tem zakonu se imajo v pokoliti apelacijski in kasacijski sodniki po izpolnitvi 70. leta, dočim ustava določa vpokojitev po dovršitvi 65. leta. Ta člen ustave pa je državnim svet razveljavil ter se je postavil na stališče člena 30 omenjenega zakona.

Posl. Velja Popović je prečital poročilo dotičnega skupščinskega odbora.

Parlamentarni položaj.

ODHOD POSLANCEV. — STALIŠČE VLADE. — NOVE VOLITVE? — OPOZICIJONALEN BLOK.

— Beograd, 13. oktobra. (Izv.) Takoj po zaključitvi narodne skupščine so tekom popoldneva zapustili številni poslanci Beograd ter odšli domov. Nekateri klubi so imeli še kratke seje. Šefi opozicijskih klubov so ostali v Beogradu. V krogih večine razmišljajo parlamentarno situacijo, ugotavljajo, da so nastopile med demokrati in radikali ostre načelne diference, ki jih bo težko odstraniti. Parlamentarna večina želi v bodočem zasedanju spravi pod streho še zakon o trošarinah, zakon o budžetu in pa invalidni zakon. Nato bi se imelo pripraviti nove volitve. V parlamentu tudi zopet živahno komentirajo vesti o prihodu nekaterih Radličevih poslancev v Beograd. Dne 20. t. m. se ima voliti novo predsedstvo narodne skupščine. Radikalna večina stoji na stališču, da se Radličevi poslanci, če bi eventualno prispeli v Beograd, ne morejo pripustiti k volitvam predsedstva, ker njih mandati še niso verificirani, kakor to določa poslovnik.

AKCIJA ZA USTVARITEV OPOZICIJONALNEGA BLOKA.

Šefi opozicijskih parlamentarnih klubov so ostali v Beogradu. Dočim so njih somišljeniki skoraj vsi odpotovali. Opažati je živahno akcijo za ustanovitev kompaktnega opozicijskega

Kume Milan je lovec in ribič tudi. Poleg tega še uradnik, ne državni, hvala Bogu. Pa to je čisto postranska stvar. Na levo iz predsobe ima pisarno, na desno sobo za Trefa in Johna, za to sobo pa spalnico, Bog mu daj počitek sladak, kadarkoli si ga zaželi. Po vseh stenah naokoli same lovške trofeje, Bog mu daj lovski blagor. Lepo je zavarovan pred tatovi in lopovi, upam, da pred nežnim spolom tudi, Tref in John, oče in sin, sta mu zvesta čuvarja. Pa tudi to še ni glavno. Glavna reč je njegov ljubi samski stan, k čemur sem mu v odsotnosti svoje žene, ki skuha in dveh loncih vse sanja, že ponovno čistital.

»Čas je, da gremo. Janec bo goden za pol ure. Jedva streljaj imamo do nje. Zato kozarec vina ne bo škodil. Pa črešnje sem pripravil za Evaljijo, pa za te seveda tudi,« je kume Milan. Siska vrli poglavare, namignil mož ženi.

Pa smo šli. Moški, svesti si lepe udomačene narodne šega na kozarec dolenja, Evfrozina, ki ljubi poleg Boštjana, čez vse narodni prigrizek, nad konec suhe kranjske klobase, ostale ženske pa nad veliko latvico — debelih hrustavk.

Kmalu smo si za slio opomogli. Za slio, namreč namenoma, ker je bilo treba še prav resnega uvaževanja zavoljo janca na raznju.

Ne prestrma pot nas je vodila za Milanovim dvorcem med smrečjem in jelovino navzgor. Tref in John sta kmalu zavohala prijetno bližino praždega se janca. Solnce se je počasi nagibalo k zatonu, mi pa smo šele prišli, da pozabimo za par ur na vsakdanjosti in monotonozi mestnih idov. (Sled.)

Posl. Pečič (dem.) je zagovarjal stališče, da se morajo pri tolmačenju tega zakona vpoštovati določbe ustave. Isto stališče zagovarja tudi minister pravde. Posl. Laza Marković (rad.) bivši minister pravde je pojasnil, da je prišlo pri tolmačenju tega zakonskega določila do nesporazuma. Zbornica je na to soglasno sprejela zakonski predlog ministra za narodno zdravje, da se zdravnikom priznajo leta, ki so jih preživeli v bolnicah za časa vojne, za službena leta.

Predsednik Ljuba Jovanović je nato imel kratek ekspezo o dosedanjem parlamentarnem delovanju narodne skupščine. Kronološko je navedel od skupščine sprejete jesenske seje dne 19. oktobra z dnevnim redom: določitev dnevnega reda. Dne 20. oktobra se ima voliti novo predsedstvo narodne skupščine.

bloka, ki bi imel nalogo z vsemi razpoložljivimi sredstvi strmoglaviti sedanjo homogeno vladu. V opozicijskih krogih je ideja takega bloka dobila precej pristašev in vživa večje simpatije. V ta blok bi imeli vstopiti demokrati, klerikalci, muslimani in zemljoradniki. Vodja demokratov Ljuba Davidović je tekem včerajšnjega dneva imel posebne konference z voditelji ostalih opozicijskih klubov dr. Korošcem, dr. Spahom in Vojslavom Lazičem. Vsi šefi ostanejo v Beogradu toliko časa, da definitivno rešijo vprašanje načelne taktike opozicijskega bloka. Opozicijski blok bi imel predvsem doseči sporazum, kako nastopiti pri volitvah novega predsedstva narodne skupščine dne 20. oktobra t. m.; kakor je posneti, namerava opozicijski blok postaviti lastno kandidatsko listo za vse skupščinske odbore in predsedstvo.

SEJA MINISTRskega SVETA.

— Beograd, 13. oktobra. (Izv.) Snoči je bila seja ministrskega sveta, ki je trajala tri ure. Ministrski svet je razpravljal predvsem parlamentarno-politično situacijo. Razmišljalo se je tudi delovni program za bodočo sesijo narodne skupščine. V razpravo je prišla tudi razdelitev uradništva po kategorijah v smislu nove uradniške pragmatike. O seji ni bil izdan nikak komunik. Kakor doznajajo politični krogi, je ministrski svet razmišljal tudi vprašanje prihoda Radličevih poslancev v Beograd. Vlada in krog pričačujejo, da prične med parlamentarnim odmorom dr. Korošec v Zagrebu akcijo, da pregovori Radličevce za sodelovanje v narodni skupščini. Vlada sama je storila primerne korake, da dozna stališče in položaj na Hrvaškem in v Sloveniji.

— Beograd, 13. oktobra. (Izv.) Minister za socialno politiko dr. Peleš je snoči odpotoval iz Beograda v Zagreb in v Ljubljano. Po njegovi izjavi je njegovo potovanje popolnoma privatnega značaja. Nasprotno pa so opozicijski krogi prepričani, da potuje v gotovi politični misli.

VOLITVE V AVSTRIJSKI PARLAMENT IN KOROSKI SLOVENCI.

— Dunaj, 13. okt. (Izv.) Za 16. okt. so določene volitve v avstrijski parlament. Volitve se udeležijo tudi koroski Slovenci. Na Oraščinskem je živahno gibanje med tamošnjimi Hrvati, da se volitve samostojno udeležijo. Med koroskimi Slovenci je opažati odločen odpor proti nemški agitaciji. Nemški agitatorji prirejajo v slovenskih kraljih shode, pa se jih nikdo ne udeležil. Nemški agitatorji so skušali z agitacijo po gostilnah, a tudi ta je bila brezuspešna.

VOJAŠKE PRIPRAVE SOVJSKE RUSIJE.

— London, 12. okt. (Izv.) »Monjopost« javlja iz Moskve: Sovjetska vlada je dala naredbo, da se imajo vsi Rusi, bivajoči v inozemstvu odzvati pozivu na povratek, da odslužijo vojaško službo. Diplomatični zastopniki sovjetske Rusije imajo nalogo preskrbeti popis imen v inozemstvu se nahajajočih Rusov. Po poročilih iz Moskve je opažati živahno gibanje ruskih vojakov, ki so prišli v inozemski mešč.

Katastrofa Nemčije.

ZLATA VALUTA. — RAZPUST PARLAMENTA? — SAKSONSKI ZA SKUPNOST NEMČIJE.

— Berlin, 12. okt. (Izv.) Finančno ministrstvo namerava zlato valuto postaviti na temelj gospodarstvu. Nekateri banke so uvedle račune v »Tausendmark«, t. j. za enoto jim je bankovec 1000 mark.

— Berlin, 12. okt. (Izv.) Iz vladnih krogov prihaja vest, da ima vlada v rokah dekret predsednika zvezne republike za razpust državnega zbora, če ne sprejme pooblastilnih zakonov na jutrišnji seji.

— Paris, 12. okt. (Izv.) Francoska vlada je izjavila, da ne more sprejeti verbalne note nemške vlade.

— Dresden, 12. okt. (Izv.) Na današnji seji saksanskega parlamenta se je predstavil novosestavljeni komunistično-socialistični kabinet. Izjava ministrskega predsednika izraža odločnost nastopiti proti vsakim monarhističnim poskusom in Nemčijo ohraniti kot republiko. Vlada bo posebno nastopila proti grofu Westorpu, ki je izdal geslo »Doli z marxizmom!« Glavno borbo bo nova vlada vodila proti monarhistom za republikansko ustavo. Vlada bo tudi povsod branila načelo skupnosti Nemčije.

BERLIN BREZ KURJAVE.

— Berlin, 12. okt. (K.) Na včerajšnji seji občinskega sveta je veliki župan izjavil, da so zaloge premoga v Berlinu izčrpane. Mogoče je tudi, da bo dobava plina v kratkem popolnoma ustavljena, ako se merodajni faktorji ne pobirajo za zboljšanje sedanjih neznošnih razmer.

Anglija za inflacijo v pomoč brezposelnosti.

— London, 12. okt. (Izv.) Listi razpravljajo o načrtu, sestavljenem v pomoč brezposelnosti, ki priporoča opustitev deflacije in vrnitev k inflaciji. Politični in finančni krogi živahno komentirajo namen vlade, da se opust deflacijska politika, katere se je izvajala že toliko časa. Nekateri člani vlade so ba je zelo zavzemajo za izpremembo, ker jo smatrajo za odpomoč proti brezposelnosti. V industrijskih krogih so mnenja različna.

— Paris, 12. okt. (Izv.) Politični in finančni krogi so zelo vznemirjeni vsled poročila o opustitvi angleške deflacijske politike, ker pričakujejo od nje odmeve tudi v inozemstvu. Francoski ekonomisti izvajajo, da je angleškega obtoka sedaj 282 milijonov šterlingov in nameravani povisek 100 milijonov šterlingov pomeni zvišanje obtoka nad tretjino; kaj bi se zgodilo s frankom, ako bi se v enakih proporcijah pomnožil francoski obtok za trinajst ali štirinajst milijard? Ekonomist Albert Petit pravi, da je inflacija vedno vabljiva s početka, toda kmalu spravi finance v zmedenost, iz katere ni izhoda. Ako se Anglija odloči zanjo, bo to dramatičen eksperiment. To je skok v negotovost, polno nevarnosti. Ali je mogoče, da se hoče postaviti Anglija na strmino, po kateri so držali rubelj, marka in krona? Skoro neverjetno, ako se pomisli, kako se je Angleška junaško trudila, da spravi šterling na višino dolarja. »Liberté« pravi, da je Angleška hotela doseči enakost šterlinga z dolarjem, da plača Zjedinjene države brez pomnožitve stroškov. Ako pa šterling pade proti dolarju, se bo dolg Angleške pomnožil v proporciji, ker bi bilo potrebno večje število šterlingov, da se plačajo dolgi v dolarjih. To bi imelo vpliv na ves denarni trud in na dolgove zavaznikov. Ekonomisti svare francosko vlado pred morebitnim posnemanjem angleškega namena glede inflacije.

Vesti iz Italije.

— Rim, 12. okt. (Izv.) Ministrski svet je določil odškodnino družinam umorjenih članov italijanske vojaške misije za razmejitve med Grčijo in Albanijo. Družina generala Tellinija dobi en milijon lir, družine drugih članov 200.000—500.000 lir. — Ministrski svet se je pečal z uradniško pragmatiko in določil v glavnem izenačenje gmočnega položaja uradnikov, zboljšanje razmerja med plačo in važnostjo čina ter zagotovitev primerne izbire pri napredovanju. Temeljna lastnost nove uradniške pragmatike obstoji v tem, da se plače ne določajo več po pozameznih panogah, marveč se odmerijo enakomerno in se izključijo posebni izredni ukrepi za posamezne kategorije.

— Rim, 12. okt. (Izv.) Italijanski parlament bo sklican najbrže na 27. ali 29. novembra. Mussolini pripravlja velik govor o italijanski zunanji politiki. Senat prične s svojim delom 8. novembra.

— Madrid, 12. okt. (Izv.) Španski kralj Alfonso pride v Rim začetkom novembra. Glavni namen njegovega poseta je, da bi dobil podporo Italije za španske ekspanzivno politiko v srednji in južni Ameriki. Za to politiko se ogrova v posebni meri španski jezuitje, ki so glavni delničarji pri največji španski parobrodni transatlantski družbi.

SESTANEK DR. STRESEMANNA IN DR. SEIPLA.

— Berlin, 12. okt. (Izv.) V nedeljo 14. t. m. odpotuje državni kancelar dr. Stresemann v Bregenc, kjer se sestane v ponedeljek 15. t. m. s avstrijskim državnim kancelarjem dr. Seiplom.

Ljubljanski občinski svet.

Ljubljana, 12. oktobra.

Občinski svet slovenskega kulturnega središča se je danes spremenil v politično-parlamentarno arenu, v kateri so klerikalci v temni zvezi s svojimi vernimi zavzniki — komunisti izvedli prvi poskus, kako finančno in obenem moralno sadati globoke rane Sokolstvu — predvsem Sokolu I. radi ponosnega Tabora. Kljub vsej jezuitski kazalstvi, kljub nizkotnim napadom na Sokola od strani klerikalnega podžupana, kljub strastipolnim izbruhom komunističnega voditelja na celokupno Sokolstvo so mogočno odmevali vzklili narodne manjšine: »Živel Sokol! Sokolski dom na Taboru bo ostal!«

Današnja seja občinskega sveta je bila izključno posvečena — Sokolu. Nasprotniki Sokolstva — klerikalci in komunisti — so z vsemi silami in naporii navali na sokolsko idejo. Predmet skoraj podguro uro trajajoči kulturnopolitični debati o Sokolstvu je tvorila prošnja Sokola I. za podaljšanje roka za zgradbo telovadnice na trgu Tabor.

Klerikalno-komunistična večina je to prošnjo odklonila. Tekom debate so se zmerni socialisti odklikovali po taktu in prevdarnosti. Ugotoviti je treba, da so se socialisti mestoma zavzemali za Sokola I. in da niso glasovali za klerikalni predlog odklonitve.

SEJNO POROČILO. Župan dr. Lj. Perič je ob 18.30 otvoril javno sejo, konstatirajoč sklepčnost s pripombo, da se nadaljuje v četrtke pričetna debata o avtonomiji mestne občine.

RESOLUCIJA GLEDE AVTONOMIJE.

Obč. svetnik Ivan Čelesnik (soc.) je na podlagi medsebojnega dogovora predložil protestno resolucijo občinskega sveta proti nameravani omejitvi samouprave mestne občine. Resolucija v utemeljitvi veli, da bi mestna občina ljubljanska smatrala vsakršno omejitve avtonomije za nezaupanje in žalitev svobode ljublja in demokratskega čuta, ki je stoletja ukoreninjen v srcih ljubljanskega prebivalstva.

Protestni tenor resolucije pa se je na zahtevo opozicije spremenil od prvotnega v tem smislu: »Ko se ustvarja moderen občinski red, naj se samouprava občine še bolj razširi, nadzorstvena pravica države pa uređi tako, da bodo izključene zlorabe avtonomije na eni strani, upravno sodstvo pa naj na drugi strani zajamči, da se nadzorstveno pravo ne zlorabi za šikane.«

Županu se naroča, da to resolucijo sporoči ministru notranjih zadev, obenem pa tudi predsedstvu obč. uprave v Beogradu in Zagrebu, da se velike občine naše države posvetujejo radi skupnega nastopa, da se s njimi doseže čim boljši zakon o upravi in samoupravi mest Beograd, Zagreb in Ljubljana.

Obč. svet. Ivan Makuc (kom.) je prečital v imenu komunističnega kluba odvojeno izjavo, ki je proti monopolizirani vladni buržuazije ter poziva delavce in kmete v enotno vojno fronto proti diktaturi kapitalističnega razreda za upostavo delavsko-kmečke vlade.

Gori omenjena resolucija je bila nato soglasno sprejeta.

PROMETNE OMEJITVE.

Obč. svet. Josip Turk (dem.) je prečital daljši rejni predlog glede prometnih omejitev oz. reekspedicije, izdanih na podlagi novjših odredb železniške uprave. Najnost tega predloga v zvezi z dodatnim predlogom, da se premog ne sme smatrati kot sezliško blago in toraj tudi ne sme staviti v višjo tarifo, je bila sprejeta.

PROTI UKINJENJU MEDICINSKE IN TEOLOŠKE FAKULTETE.

Obč. svet. dr. Val Rožič (kler.) je prečital nato daljšo protestno izjavo proti nameravani ukinitvi medicinske in teološke fakultete v Ljubljani.

Obč. svet. dr. Lemež (kom.) se je pridružil protestu glede ukinitve medicinske fakultete s pripombo, da teološka fakulteta ni pravi znanstveni del univerze.

Prvi del resolucije glede medicinske fakultete je bil soglasno sprejet, drugi del glede teološke fakultete pa z večino glasov.

DNEVNI RED.

Občinski svet je na to pričel razpravo o točkah dnevnega reda. Najpreje so bila poročila personalnopravnega oddeska.

STANOVANJSKO RAZSODIŠČE.

Obč. svet. Mihavec (soc.) je predlagal, da se ugodi prošnji stanovanjskih najemnikov in da se iz imenika razsodišča črta dosedajni zastopnik hišnih posestnikov Ivan Frelj, ker ni več posestnik.

Predlog je bil sprejet in je bilo v razsodišče izvoljenih 5 razsodnikov-posestnikov in 6 razsodnikov-najemnikov: Slova, dr. Požar, Orehek Matej, Ig. Pečjak in Rojina Anton, dalje Cvek, Golmajer, Sedec, Leban, Rožman in dr. Rožič.

LICEJSKI KURATORIJ.

V kuratorij mestnega liceja je bil mesto odstopivšega dr. Breclja odslan obč. svet. dr. Valentin Rožič.

REVIZIJA CESTNE ŽELEZNICE.

Poročevalec personalnopravnega oddeska je dalje podal še daljše poročilo o reviziji uprave cestne električne železnice, ki jo je izvedla posebna od občinskega sveta določena komisija. Komisija je pred drugim ugotovila, da se skuša družba cestne električne železnice na nelojalen način izogniti obveznostim iz pogodbe, sklenjene z mestno občino. Da prikrije mestni občinski dobiček, je družba napravila tri različna konta, kamor so se stekali večji zneski, ki jih sedaj komisija zahteva kot izplačilo mestni občini. Revizijsko poročilo svajala ved faktov, kako je bila občina

škodovana. Med drugim omenja poročilo, da je družba iz povilane vožnje od 2 na 3 krova v smislu predloga obč. svet. Turka ni izplačevala 20 v mestni občini za stanovanjski fond, marveč je denar oddajala direktno v družbeno blaginjo. (Obč. svet. Turk: »Lepa družbala! Mestna občina bo sedaj zahtevala, da se ji odvajojo ti zneski za stanovanjski fond mesečno, posebno od 1. novembra dalje. Poročilo dalje konstatira, da družba še ni napravila letne bilance za leto 1923, čeprav je že mesec oktober. (Klic obč. svet. Turka: »Nimajo časa! Ali pa ne znajo!«)

OBČ. SVET JE VZEL NA ZNANJE REVIZIJSKO POROČILO TER ODOBRIL ZADAVNE PREDLOGE.

NAGROBNI SPOMENIK IVANA RESSLJA. Na prošnjo »Češkoslovaške Obce« v Ljubljani je občina tudi formalno sprejela nagrobni spomenik hrudinskega rojaka in velikega izumitelja Ivana Resslerja v svoje oskrb in varstvo.

SPOMENIK IVANA CANKARJA.

Občinski svet je dalje vzel na znanje poročilo o postavitvi spomenika Ivanu Cankarju, Ketteju in Murnu na prostoru, ki je na pokopališču pri Sv. Križu pripravljen za spomenik Lundru in Adamcu. Dovoljena je začasna oskrba spomenika Ivana Cankarja gđ. Mileni Rohrmannovi.

Obč. svet. Ivan Tavčar (nar. soc.) je vprašal župana, kaj je s postavitvijo spomenika narodnega mučnika Lundru in Adamcu. Pozval je, da naj čimprej poda iniciativno za postavitve tega spomenika.

KLERIKALNA BORBA PROTI SOKOLU.

Klerikalne klevete proti Sokolstvu. — Župan v stiskl. — Viharni prizori. Poročevalec personalnopravnega oddeska, obč. svet. in predsednik Orlovske Zveze Josip Pirc je okoli 19. prešel na šesto točko svojega poročila, na prošnjo telovadnega društva Sokol I. za podaljšanje roka za zgradbo telovadnice na trgu Tabor.

Poročevalec Pirc je činčno in hladnokrvno prečital kratek predlog tega oddeska, ki se glasi: »Občinski svet skleni, da se prošnja za podaljšanje roka za zgradbo telovadnice na Taboru, določenega do 21. februarja 1924, odkloni. (Klic ogorčenja na desnici: »Skandal! prav dobro ste začeli!«)

Poročevalec je razgledal svoje klerikalno-komunistične vrste. Župan je molčal, nastal je v zbornici momentano splošno molk. Za tem se je takoj pričela živahna, zelo značilna in proti koncu najburnejša debata.

Obč. svet. Josip Turk (dem.) je v jedrnatih stavkih polasnji položaj Sokola I. in politične šikane sedanje večine napram Sokolstvu. Med drugim je izjavil: »Meseca junija ti. je društvo prošilo za podaljšanje gradbenega roka. Sokol I. hoče na trgu Tabor postaviti krasen kulturno pomembni lasten dom — kras Ljubljane. Takega doma pa ne more zgraditi, če so mu ne podaljša rok in bo Sokol primoran zgraditi manjšo telovadnico. Ni potrebno duhov razburjati in ni nobenega razloga za odklonitve. Ubrani! ne boste gradnje, seč bo Sokolski dom, ker imamo toliko finančne moči na razpolago. Ako odklonite podaljšanje, storite to iz nagajivosti! Treba je pomisliti, da je bila prošnja vižena 13. junija in je Sokol sedaj za štiri mesece na škodi.«

Obč. svet. Likozar (dem.) je v kratkem govoru apeliral na večino, naj ugodi prošnji, naglašujoč: »Sokola se ne morete iznebiti! Ako iz same nevoščljivosti in nagajivosti odklonite, boste Sokola sicer primorali zidati v neugodnem času in mu s tem povzročite ogromno škodo, zgradbo samo pa ne boste preprečili.«

Do tu je klerikalna večina še precej mirno poslušala izvajanja opozicije. Ko je pa nastopil prvi temperamentnejši govornik, ki je pokazal na nelojalno postopanje večine, je nastal v zbornici velik vihar.

Obč. svet. Ivan Tavčar (nar. soc.) je najpreje konstatiral, da danes ne gre več razpravljati, ali je prostor na Taboru primeren za zgradbo Sokolskega doma, vprašanje je rešeno in nesporno. Sokol je prišel v posest prostora, ki mu ga ne more nihče vzeti. Danes gre samo za drugo vprašanje, gre za to, če občinski svet ugodi prošnji za podaljšanje roka.

Govornik je drastično osvetlil hlinavsko postopanje večine. V gremiju je večina razpravljala o Sokolskem domu. Tam se je razpravljalo načrt in tudi vprašanje, da se zgradi lepo monumentalno reprezentativno poslopje. Večina tedaj ni ugovarjala. Tam v gremiju je bilo brez vsakega protesta sklenjeno, da se Sokolu rok za gradnjo podaljša, drugače je bilo potem v personalnopravnem oddesku. Ta odsek je sklenil, da se rok ne podaljša. To je bilo skrajno nelojalno postopanje od vaše strani! (Obč. svet. dr. Lemež glasno vzkligne: »Sokol je napadel Delavski dom! Kdo je napadel delavski dom?«)

Na te medklice je govornik odločno reagiral, da noben član Sokola ni bil udeležen pri napadu na Delavski dom. Govornik je še enkrat ponovil, da ima vtis, da je to postopanje proti Sokolu skrajno nelojalno. (Obč. svet. dr. Lemež in ostali komunisti: »Kdo je napadel Delavski dom? To je veliko vprašanje!«) Govornik je konstatiral, da stoji komunisti in nekateri socialisti popolnoma pod patronanco SLS, ki skuša doseči proti Sokolu svoj politični efekt v šentpeterskem okraju. Zagotovil je končno večino, da se bo Sokolski dom kljub vsem šikanam vendarle zidal. Sokolske ideje ne boste uničili! Na Taboru bo stal Sokolski dom! (Klerikalci in komunisti: »Samo izjavite!«)

Obč. svet. in podžupan dr. Ivan Stanovnik (kler.) je začel činčno govoriti: »Nisem sovražnik Sokola« — V zbornici je nastal vihar, na galeriji klic ogorčenja. Dejanje je ugovarjalo in oprotiralo! »Kdo

je sovražnik Hinavec hinavski! Na ga-
leriji se je obnem začel pisk.)

Ponovl je dr. Stanovnik: »Nisem sovražnik Sokola, pač pa prijatelj Orli, ki je kulturneje in organizacijsko boljše društvo, (ironični klici: »Seveda!«) pa Orlu ne bi dovolil zasedanja Tabora. Govornik se je dalje skliceval, da so bili tudi proti zasedanju nekateri Sokolci ter je predlagal, da bi bil najboljši izhod iz te situacije, ako bi Sokolji trg Tabor po prodajni ceni nazaj odstopili mestni občini, ter si postavili telovadnico kje na — periferiji. Občina bi dala tudi primerno odškodnino. (Obč. svet. Turk: »Saj nimate denarja!«) Po Stanovnikovem predlogu naj bi se na Taboru zgradilo mekano, otroški ambulatorij in otroško igrišče. Koncem svojega govora je v zelo nečednih besedah obsopal delovanje Sokola I., češ, da samo noč in dan kroka. (Obč. svet. dr. V. Ravnihar: »To ni res! To je nesramno podfikanje! Tudi Orli kroka!« Klici: »Pa še kako!«)

Obč. svet. Fran Rupnik (nar. soc.) je v točnih izjavah opozarjal občinski svet na veliko škodo, ki jo bo trpel Sokol I., če se ne ugodno pročini. Že sedaj stane Sokola taborišče nad 4 in pol milijona. Apeliral je na socialistične tovaršice, da glasujejo za Sokola, ker je napredno kulturno društvo. Med njegovim govorom so ugovarjali komunisti in klerikalci. Komunisti so zopet ponavljali očitek, da so Sokolci napadli Delavski dom.

Obč. svet. Ig. Mihevc (soc. dem.) je kratko preciziral stališče socialistov. Sokolstvo in tudi omenjal razloge, zakaj je socialistična frankcija v bivšem občinskem svetu glasovala za prodajo Tabora. Dovolil pa si je nekaj izpadov na Sokolstvo, češ, da je avantgarda meščanstva, ki jo je strankarsko.

Tekom te debate je nastal v zbornici vedno večji vihar in hrup. Hrup se je polezel, ko se prijavil k besedi obč. svet. dr. Vladimir Ravnihar. Njegova izjava se je bila popolnoma mirna in stvarna:

Govor dr. V. Ravniharja.

Samo ob sebi je umevno, da ne bom general na zbadljive opazke g. dra. Stanovnika, ker smatram, da je Sokolstvo v resnici nad takimi napadi in natisi tudi prebratno od tako častivredne strani kakor je sedanj podžupan ljubljanskega mesta. Konstatiram na namram njegovim trditvam, češ da niti vsi Sokolci niso za zadržavo Tabora, da je danes enodušna volja vsega Sokolstva, da se dvigne na Taboru Sokolci dom ter da je ta volja postala srčna želja tega Sokolstva. Ne stopam pred vas, gospode občinski svetniki, kot starosta ISS, čigar nekakšna ofičijna dolžnost bi bila, da priporoča ofičijno telovadnega društva Sokola I. Tudi ni moja namera, da bi vam govoril o pomenu in vrednosti misli sokolske za naš narod, kakor za slovenske narode vohče, za njihovo medsebojno zbliznanje in solidarnost. Rečem le na kratko, da vidim Sokolstvo svoj neposredni cilj v dvigavanju svojega naroda na višjo stopnjo kulture, pravosti in duhovne izobrazbe, a to predvsem na temelju telesne odgoje. Torej cilj, ki bi moral biti več ali manj blizu sleherni resni stranki v narodu, ki lej je marl dobrobit tega naroda, ki ga pač vsaka stranka skuša doseči na svoj način in po svojih metodah. Zategadelj mislim, da se glede predmeta, ki je v razpravi, lahko dvignemo na neko višje stališče, vzvišeno nad strankarsko ozkoročnostjo ali celo politično mržnjo. — A če greste s tega stališča, potem moram lo reči, da se prošnja po svoji vsebini sama priporoča. Vsi pomisleki, ki so se nekaj dni iznašali in se še danes iznašajo proti odstopu onega dela trga Tabora in ki jih opravičujejo z razlogi estetskega, zdravstvenega in humanitarnega značaja, imajo — bodimo odkriti — največ politično ozadje. Naj g. dr. Stanovnik svoje misli še tako lepo prebarva, njih pravega namena ne more prikriti. Na drugi strani pa je one pomisleke nazorno odpravlja resničnost, ki se kaže pred našimi očmi. Na Taboru se je zgradilo lično letno telovadšče, ki je zlasti v estetskem oziru prav stvarno zamenjalo prejšnje nevedno stanje, bolj podobno gmalim kakor pa mestnemu trgu. Pridobil je Tabor, pridobila vsa njegova okolica. V drugem pogledu izprememba ne samo, da ni škodila zdravstvu, ker niti ne primanjkuje zraka, niti svetlobe ter je še dovolj prostora, da postavite kakšno klopi za odpočitke na svežem zraku; nasprotno, vzhodna Ljubljana je pridobila priliko, da nudi svoj mladim telesno vadbo na prostoru, ki je v higijenskem oziru neoporečen. Projektirana stavba bo vse te vrednote le še povečala ter bo za vse del našega mesta v vsakem oziru pridobitev. Tuju boste lahko s ponosom kazali bodi naš Tabor, s kakršnim se bo moglo ponasati le maloktero mesto in ta tuječ bo moral odkriti priznati, da je Ljubljana ambiciozna dovolj, da hoče v pogledu vzgoje svoje mladine in svoje kulturnosti prednjačiti drugim mestom. Moramo biti le hvaležni organizaciji, in naj bo tudi sokolska, ki se ne straši ertev in poživitvenosti, da z lastnimi sredstvi ustvari nekaj lepega in velikega — tudi v idejnem smislu, kar bi bilo ponos naših ljubljani. Od mesta samega ta organizacija ne zahteva drugega, kakor nekaj dobrohotnosti. — Ako se prostora še ni bilo izgradilo, kakor se je nameravalo, tedaj napram temu očitku dr. Stanovnika poudarjam, da so temu vzrok nepremagljive in neprevidevne težkote. Ob sklepanju pogodbe smo bili menja, da bodo v doglednem času vse naše razmere toliko urejene, da se bo lahko gradilo s primernimi takrat preračunjenimi stroški. Nihe ni pričakoval, da bodo cene kar tako porastle ter da bo vrednost toliko padla, da postane vsak normalen proračun iluzoren. To so edini razlogi, da se s stavbo se ni pričelo. — Upam gospode, da boste videli te razloge in predvsem na vašo uvidenost apeliram, ko predlagam v imenu družbene opozicije, da se predložiti opozi-

Apeliram pa zlasti še na oni del vaših volilnih progovorov in programov, ki v lepih besedah poudarjajo, da vam hoče telesa in mravnega vzgoja mladine biti prva briga. Danes vam je dana prilika, da lahko uredite del tega svojega programa. Naj besebda meso postane. (Viharno pritrdjevanje in ploskanje pri opoziciji in na galeriji.)

Obč. svet. Fran Bonač (napred.) je v imenu pridobitnih in trgovskih krogov apeliral v kratkih izjavah na večino, da se podaljša stavbno dovoljenje. Sokol ni društvo kapitalistov, je društvo, ki izključno skrbi za čim popolnejšo vzgojo telesa in duha naše mladine. V Sokola ima vstop vsakdo brez razlike stanu delavec, uradnik siromak in bogatin. Rotim vas, da ne zrete v Sokolu nobene strankarske institucije. V Sokolu do danes ni politike.

Obč. svet. dr. Milan Lemež (kom.) je nato skušal enostransko analizirati delovanje sokolstva pred vojno v Avstriji in na Madžarskem Tyrš in Fügner sta si zamislila Sokolstvo kot organizacijo revolucionarnega slovenskega meščanstva proti avstrijsko-madžarskemu režimu. Po polomu in po končani svetovni vojni pa je Sokolstvo zašlo na druga pota. Voditelji Sokolstva so postali politiki in zastopniki reakcionarnega režima, ki je ustvaril zakon za zaščito države. (Ugovori in klici: »To nima s Sokolstvom nobene zveze!«) Komunistični govornik je sedaj začel v strastnih izbruhih napadati Sokolstvo kot eksploatirano reakcionarnega režima. (Klici: »Sokol je kulturna organizacija!«) Sokol je v zvezi z Orjuno! (Protestni klici na desnici: »To ni res! To ni res! To je laž!«) Ozke vezi so med Orjuno, Sokolstvom in reakcionarnimi političnimi strankami.

Komunistični voditelj je med bučnimi in ogorčenimi protesti zaključil svoj govor: »Če glasujemo proti prošnji Sokola I. storimo to v znak protesta.«

Obč. svet. Turk je odločno protestiral, da župan ne varuje opozicije ter zahteval, da dr. Lemež preklicuje žalitve. Med velikim viharjem je končno Lemež skušal opravičiti svoj napad proti Sokolstvu, izjavljajoč, da ni očital, da so Delavski dom napadli Sokolci. Župan je pa je nato kratko konstatiral, da je Lemež dal zadoščanje opoziciji.

Obč. svet. Ivan Tokan (soc. dem.) je v res mirnih izjavah pametno in logično razmotril razmerje Sokola I. do mestne občine. Priznal je, da je sedaj Tabor s kupno pogodbo postal izključna last Sokola I., da so mu posesti ne more odvezati na noben način mestna občina. Sedaj je dana edina možnost, da se na Taboru postavi monumentalna zgradba, ki bo ponos in ugled mestu samemu. Ker je Sokol I. pripravljen postaviti tudi moderno kopaljo, je za to, da se mestna občina prične posvetovati z zastopniki Sokola. Govornik je končno predlagal: Začeva Sokola I. naj se vrne personalno-pravnemu odnosu, ki naj stoji v silke z zastopniki Sokola I. v sferi sporazuma.

Obč. svet. Likozar (dem.) je končno še enkrat apeliral na večino in jo opozarjal na dve alternativni: ali ima Sokol cenejšo in lepšo zgradbo, če se mu dovoli podaljšanje, ali pa dražjo in slabše, ako se mu ne dovoli. Preprečiti gradbe ne morete Sokol I. bo židal, to veste.

Debata je bila zaključena. Po nekaterih ugovorih je župan dal na glasovanje osebni spreminjalni predlog obč. svet. Ivana Tokana.

Dvignilo so se roka. Glasovala je za predlog kompaktna desetica 13 svet. in pa 4 socialisti. Župan je še hotel kratkoma konstatirati, da je predlog propadel, ko je opozelja zahtevala, da naj se glasovi štejejo.

Za predlog je bilo 17 glasov, proti predlogu pa 20. Predlog je propadel.

Župan je nato odredil glasovanje za odločitveni predlog finančnega odeska. Zanj je zopet glasovalo 20 glasov strnjeni klerikalci in pa komunisti. Socialisti so se glasovanja vzdržali. Predlog je bil sprejet. Ugodno za Sokola I. so glasovali socialisti Ivan Tokan, Ign. Mihevc, Ivan Lah in pa Fran Kraji.

Po končanem glasovanju je nastala v zbornici za hip tšina. Dr. Ravnihar je ogorčeno vzkliknil: »Kulturni škandal.« Nato je nastal silen hrup. Čuli so se glasni vzklici protesta.

Opozicija je zapustila v znak protesta zbornico, a se nato zopet vrnila in manifestirala za Sokola I. in Sokolstvo. Po zbornici so se razlegali klici: »Živi Sokol I!«

Najpreje so se z galerije začeli odločni protesti in vzklici: »Fej, fej! Stramotal! Čast tistim, ki so glasovali za Sokola! Zdravoi!« Gledarji je dal župan izprazniti, toda ogorčeno občinstvo se ni hotelo umakniti. Hrup in trušč je bil vedno večji. Strnjena opozicija je manifestirala ponovno za Sokola. Obč. svet. Tavčar je napram večni vzklikal: »Tabor bo stal, Sokolski dom bo stal! Zopet hrup in ogorčeni klici protesta. Z galerije je donelo: »Stal bo dom Sokolski, če tudi ga s svojimi žnjimi postavimo! Gremo na delo!« Položaj je postajal vedno bolj napet. Bati se je bilo, da pride do dejanskega spopada. Da to prepreči, je župan med splošnim hrupom in truščem ob 21. zaključil sejo s pripombo, da se nadaljuje v torek 16. tm. ob 18. zvečer.

1,000.000
dolaraki nim pridol
???

Narodno občinstvo! Danes, v soboto, zvečer je v »Unionu« akademija slovenskih dobrovoljcev!

POLITIČNE VESTI

== O razkolu v klerikalni stranki priobčuje dolg uvodnik »Ljudski Tednik«, glasilo dr. Ivana Šušteršiča. Dr. Šušteršič ima še vedno vpogled v razmere v klerikalni stranki, saj ima v nji še mnogo zaupnikov in skrivnih somišljenikov, zato je njegov članek o razkolu v klerikalnih vrstah simptomatičen.

== Informiranost zagrebških politikov. Zagrebški politični krogi so o razmerah v Sloveniji tako dobro poučeni, da pišejo o »Slovenskem Narodu« stalno kot o mladinskem glasilu. Prednjači v tem oziru glasilo »stranke pravice« Pravača. Dokaz je to, da slovenskih listov sploh ne čitajo in da se o dogodkih v Sloveniji informirajo samo iz »Morgena«. Pa nas hočejo imeti za — »planinske Hrvatce!«

== Albanija postane republika? Iz Rima poročajo: Albanski parlament je razpuščen. Poslanci so šli domov na volilno propagando. Prvega januarja se ima sestati konstituenta, da prične razgovor o ustavi in da izbere obliko bodoče albanske vlade. Nekaj časa se je govorilo o monarhiji ali večina prebivalstva je za to, da bi Albanija postala republika. Državo bi vodilo regentstvo, katero bi tvorili 4 zastopniki. Volitve bi bile vsake štiri leta.

== Hakenkreuzerji vstajajo. Volitve v nemških krajih češkoslovaške republike so prinesle zmago nemškimi nacionalnim socialistom, ki tvorijo gibanje Hakenkreuzerjev. Tako n. pr. kažejo »Nationalsozialistische Nachrichten« tu svoje srčno veselje nad tem, da so dobili Hakenkreuzerji v Jahimovu 691 glasov pa 6 mandatov, dasi niso imeli tam narodni socialisti poprej nobenega zastopnika. Na češki strani so volili češki komunisti nemške komuniste, a ti so ponokod volili Hakenkreuzerje. In zato značijo zadnje volitve v nemških krajih češkoslovaške republike oslabitev češkega nacionalizma, a okrepitev nemškega nacionalizma. Jahimovski hakenkreuzerski časopis navaja načela Hakenkreuzerjev. Tako n. pr. čitamo v njem: Zahtevamo združitve vsega ozemlja v Evropi, koder prebivajo Nemci, v demokratično nemško državo. Odklanjamo vsako drugo nadvlado in smo posebno za to, da se uvede ljudsko glasovanje (plebiscit) itd. Na čelu tega lista je poleg naziva hakenkreuzerskega znaka. — Slovanski zasleplenci iščejo spasa v internacijonalizmu, ki je pa v istini nemški nacionalizem. Nemci pa vidijo svojo bodočnost edino le v ustvaritvi enotne velike nemške države. Kakšen gorostasen razloček med Slovani in Nemci! Ecce dolor!

== Židovska žurnalistika. Mariborska Straža« objavlja uvodnik o nemoralni tisku, v katerem razkrada razveseljevo splošno stremljenje sodobnega človeštva po etični obnovi. Pravi pa, da je to stremljenje pri nas trčilo na nevarnega anasprotnika, ki potkuša preko nemoralne književnosti zastrupljati etično zavest naše javnosti, zlasti mladine. Izvajanja mariborskega teologa so popolnoma upravičena, zlasti odobravam povdarjeno zvezo med družabnimi razmerami ter etičnim silami posameznega človeške skupine. Pri tej konstataciji in napadu na nemoralno književnost, ki je gotovo velika nevarnost za mladino in javnost, pa si ne moremo kaj, da bi ne opozorili mariborskega teologa na židovsko žurnalistiko, ki je za našo javnost še večja nevarnost in ki je med Slovenci napravila dostej že prilično moralno škodo. To je brezvestna židovska žurnalistika na političnem polju, ki jo je v Sloveniji uvedla SLS in ki je z njeno pomočjo zrastle do današnje svoje veličine. Teža zgodovinskega dejstva ne more nihče utajiti. Koliko beganja, lažnjivega varanja, očitnega laganja in sovražnega družabnega duha je žurnalistika SLS zanesla v slovenske vasi, med naše priprosto ljudstvo in ustvarilo njen sedanj verški, osebni in družabni fanatizem. Kakor hitro se vname med teologom in drugomislečim, med pristašem SLS in nasprotnikom politična ali duhovna debata, takoj se vzbudi nestrpn, hudobni duh tolerance in sovražnosti, ki je v tako kričečem nasprotju z blagostjo krščanskega evanželija in z etičnimi interesi zdravega človeškega sožitja. Razmišljajte enkrat o vplivu žurnalistike na etični obnovi človeške družbe, na politično strpnost in družabno sožitje! Trčili boste na grehe vaše židovske žurnalistike, ki so še usodnejši, kakor nemoralne književnosti in roman! In v tem prednjači pred vsemi prav »Straža«.

== Pomikno udeleževanje Pročiča. Nekateri opozicijski listi so pridobili poročilo, da bo zopet Stojan Pročič aktivno posegal v politiko narodnodržavne stranke. Stojan Pročič sedaj izjavlja, da odklanja vsako sodelovanje z Nikolo Pašičem in da se ne namerava udeleževati politične berbe.

== Novi 100 dinarski bankovci. Finančni minister je v Franciji naročil novo emisijo 100 dinarskih bankovcev. Nova emisija se ima izvršiti radi tega, ker se je med sedanjimi bankovci ugotovilo večje število falsifikatov. Bankovci se bodo takoj zamenjali za stare, kakor hitro bodo izdelani.

Dr. Gustav Gregorin:

Inflacija in deflacija.

V 229. številu »Slovenskega Naroda« od 7. oktobra t. l. sem v članku z naslovom »Narodna banka in kontingent novčanice« dokazal s številčnimi podatki, da je z ozirom na današnji kurz našega dinarja vseskupni obtok novčanice v naši državi trikrat do štirikrat manjši, nego v državah, s katerimi smo v tesnejših trgovskih zvezah. Toda kontingent, ki spada na privatni kredit v naši državi, da znaša malo več kot četrtino kontingenta, ki ga ima na razpolago privatni kredit v omenjenih državah. Dokazal sem nadalje, da je bil celo v predvojni Srbiji, ki je bila eminentno agrarna država, udeležen privatni kredit na vsokupnem obtoku novčanice z 42 odstotki. Danes pa v naši državi, v kateri se bujno razvija industrija in trgovina, pa je udeležen z 21 odstotki. Na podlagi teh ugotovitev sem prišel do zaključka, da bi se moral povisati kontingent, namenjen za potrebe privatnega kredita, najmanj na dvakratno vsoto, t. j. do 3000 milijonov dinarjev. Na morebitni ugovor, da bi tako povisane kontingenta moralo povzročiti inflacijo in posledno zopetni padeč naše valute, sem si pridržal odgovorjati v nadaljnjem članku.

Za danes naj zadostujejo sledeča načelna izvajanja:

Kdor hoče govoriti o inflaciji in deflaciji, si mora biti pred vsem na jasnem o tem, kaj pomenita ta dva valutarno - tehnična pojma. Se preš pa si mora priti na jasno o tem, kaj je prav za prav bistvo ali, kakor se izražalo nekateri gospodarski pisatelji, ki se pečajo posebno z valutnimi vprašanji, kaj je duša denarja. Le tedaj, ako smo spoznali bistvo, dušo denarja, smo v stanju razsojati, kdaj in pod kakimi pogoji se sme in kdaj in pod kakimi pogoji se ne sme ustvarjati denarja, posebno novčanice; kaj je inflacija, kaj deflacija in kdaj je deflacija potrebna in upravičena.

O bistvu denarja je mnogo definicij, od katerih prav za prav nobena ni izčrpana sama za se. Vendar se dá iz različnih teorij o bistvu denarja in posebno iz primerjanja definicij dr. Friderika Bendixena in Karla Esterja definirati bistvo denarja tako-le: »Denar je pravica, pridobljena s predstavitvijo do vsega, kar se da kupiti, z drugimi besedami, do gospodarskih proizvodov človeške družbe.« Z bolj preprostim besedami se to da povedati tako-le: »Denar je dokazilo, da je kdo proizvel oziroma dobavil gospodarske vrednosti, ki mu niso osebno potrebne in ki odgovarjajo vrednosti, katero denar predstavlja, ter je nakazilo na gospodarske vrednosti, ki so jih proizveli drugi preko svoje osebne potrebe.«

Pod gospodarskim vrednostmi v ravno omenjenem smislu je razumeti, kakor prej navedeno, vse, kar se da kupiti in kar predstavlja gospodarsko vrednost, torej proizvode domačega poljedelstva, obrtnišva in industrije, iste inozemske proizvode, v kolikor je njih uvoz potreben za gospodarstvo zemlje, v katero so se uvozili, inozemske denarne vrednosti, prejetje za izvoz domačih proizvodov, v kolikor te proizvode domače gospodarstvo lahko pogreša brez škode za lastno prehrano in razvoj lastnega gospodarstva, in končno vsakovrstne storitve in dajatve, ki imajo in proizvajajo gospodarske vrednosti. Denar, ustvarjen na tak način in v take svrhe, je zdrav denar ali, kakor ga imenuje zgoraj omenjeni dr. Friderik Bendixen, klasičen denar, ter ne more pomnožitev denarja, ustvarjenega paralelno z ustvaritvijo gospodarskih vrednosti v gornjem smislu, nikakor vplivati škodljivo ne na njegovo vrednost, ne na ene življenjskih in sploh gospodarskih potrebščin. Nasprotno pomenja pomnožitev denarja, nastala pod omenjenimi pogoji, pomnožitev narodnega bogastva in blagostanja.

Ko smo dospeli do teh ugotovitev o bistvu denarja in o vprašanju, kdaj in kako se sme ustvarjati denar, nam je lahko ugotoviti pojem inflacije. Kaj je torej inflacija? Inflacija (napuhavanje) je ustvarjanje denarja brez ustvarjanja gospodarskih protivrednosti v gornjem širokem smislu, ali kakor se tehnično izražamo, v neproduktivna, zgolj konsumativna, potrošne svrhe, s čemer se »napuflno« denar tako, da predstavlja začasno, navidezno vrednost, kateri pa manjka notranja osnovina, osnovna substancia, notranja vrednost. Taka inflacija nastaja največ v sled zadolženja države pri novčanicih banki in vrško pokritja njenih dolgov, nastala v prvi vrsti v sled slabše finančne politike, ki po krivja svoje izdatke s takim zadolževanjem, namesto z rednimi davki. Inflacija nastaja pa tudi potom dajanja privatnih kreditov od strani novčanice banke. In to v svrhe, ki ne odgovarjajo zgoraj postavljenim pravilom o ustvarjanju zdravega denarja, n. pr. ako novčanica banka daje privatne kredite za investicije v zidališča in stroje, ki se amortizirajo šele po dolgi letih, za proizva-

Gospodarstvo.

lanje nepotrebnih stvari doma in za uvažanje nepotrebnih, posebno luksuznih predmetov iz inozemstva. Inflacija, o kateri je bilo do tu govora, imenuje se inflacija od strani denarja, ker je nastala v sled gospodarsko neupravičene pomnožitve denarja, imenovalo bi se jo tudi lahko pozitivno inflacijo.

Inflacija nastane pa tudi lahko od strani blaga. Ako ostane n. pr. množina denarja sicer ista, zmanjša pa se množina blaga v zemlji, ki predstavlja protivrednost denarja, n. pr. v sled slabih letih, raznih katastrof, ki uničujejo gospodarske vrednosti, in zopet v prvi vrsti v sled vojn, ki ne le da žro denar, ki se upotreblja v neproduktivne svrhe, nego uničujejo v velikem obsegu obstoječe gospodarske vrednosti ter zmanjšujejo produkcijo potrebnih gospodarskih vrednosti. Tako inflacija bi se moglo nazivati negativno inflacijo. Tej inflaciji pa sledi takoj pozitivna inflacija, t. j. pomnožitev denarja oziroma novčanice. V sled pomanjkanja blaga nastane namreč dražnja. Le-ta pa zahteva povečanje množine novčanice. Inflacija je torej vsako motenje dotedanjega ravnotežja med množino denarja in množino gospodarskih vrednosti na škodo kupne moči denarja.

Kaj je pa ali, boljše rečeno, kaj bi morala biti deflacija? Deflacija bi morala biti ravno nasprotno od inflacije, t. j. zmanjšanje in odstranitev inflacije. Ostraniti se mora pa oni del novčanice, ki so bile izdane potom inflacije, v kolikor pač mogoče, ne da se narodnemu gospodarstvu prizadene še večja škoda, ampak organična. Ozirati se mora na gospodarski organizem, kateremu mora denar služiti, ne pa gospodarstvu. Škodljive posledice inflacije se da odpraviti ali vsaj ublažiti tudi brez deflacije, namreč potom primerne pomnožitve produkcije. Tako se da tudi upostaviti moteno ravnotežje med množino denarja in gospodarskih vrednosti.

V predhodnjem članku se hočem baviti z vprašanjem konkretne inflacije in deflacije v našem denarstvu z ozirom na gornja načelna izvajanja.

—g O mrvtji Reki piše pariški list »Oeuvre«, izjavljajoč, da je nekdanji pialo živahno življenje po Kvarteru in po rešeni pristanišču. Sedaj pa je tam mrtilo in samo beli parobrodci vzdržujejo še zvezo med veliko luko in morskim kopališčem v Opatju in v Lovranu. Reka je brez dvoma žrtev udarcev, ki so padli na dualistično monarhijo in tako tudi na bivše madžarsko pristanišče »Novi list« pripominja na to, da Reka nikdar ni svojega blagostanja pričakovala s tako sigurnostjo, kakor baš po padcu avstro-ogrške monarhije in po izpremembi geografske karte Srednje Evrope. Ali čudno je, da je baš upanje na posvečenje ekonomskega razvoja obsodilo Reko v bedo. Ni samo Reka pristanišče na adranu in zato, da reši nekoga drugega, je obsodena na smrt!

—g Avstrijsko denarne razmere so na potu oštvitnega ozdravljenja. Največji korak v tej smeri so pač Avstrijci napravili tedaj, ko se je a krona povsem otrešla n. marke, katere danes takorekto slohi ni več na denarnem trgu. So pač čudna pota božje in ne vem, če katere previdnosti. Kajti kdo bi ob početku vojne mogel le z daleka misliti, da sta ravno ruska in nemška valuta zapustili smrti? Dolgo je delovala ta natezalnica. Toda sedaj je mera polna. In nemška marka je dosegla svetovni rekord v devalvaciji, v svojih bilijonskih sferah, ki se čim preje razblinijo v prazen nič. Tako nemška država in vas nemški, poprej znano srečni in marljiv narod, nista mogla preprečiti eliminacije svoje dvovalutne valute. Denarju monopol z vsemi znanimi sredstvi in poskusi ni mogel preprečiti valutne katastrofe, ki povzroča v sedanj Nemški kaotične, če tudi morda ne povsem obupne razmere, ki pa tudi nemški prihodnosti nalaga vključ vsem teorijam in tezam o stvarni vrednosti (Sachwert) nepopisno in nepredgledno težko delo. Kdo ve, če vspricho teh izgledov ne nastopi v sedanj Nemški zopet doba separatizma, ki se že pojavlja zelo sumljivo, ki mogoče ne zavede na boljševiski »nihilizem«, ki pa utegne vse nihilistično delo druge polovice prejšnjega stoletja porušiti in razjedati do tal? Vse to pa mora za vso Evropo in morda tudi za nas prinesli mnogo izprememb. In na vse te eventualnosti so od vsega začetka računali po angleškem diktatu tudi sedanj Avstrijci, ki so pravčasno premagali svoj notranji »Anschlusss-turor«, dandanes pa že nič več ne izmisljajo časa s čekanjem nič v svoji vaisti. Teza »izclerenja« do nemškega Ruala in kome pač nič ne bodo izpremenjali. Po odločitvi nemške usode, ki jim ne sega več prav do srea, bodo pa gotovo — tako vsaj se dandanes šepeče po Duajni — v Avstriji kaj kmalu napravili definitivno krepko valutno potozo in uvedli svoje novo valuto. Da se jim posreči tudi ta zadnja operacija, o tem danes že malo.

—g Delniško društvo »Narodna tiskarna« v Ljubljani naznanja, da prične dne 1. novembra 1923 izdajati nove kuponke pole za leta 1923—1942. Izdajale se bodo v pisarni »Narodna tiskarna« v Knafljevi ulici št. 5 proti oddaji talona zadnje kuponke pole.

—g Prodaja ravnik odpadkov. Pri upravi svedo za izrada vojne odloče v Zagrebu se bo vršila dne 24. oktobra t. l. ponovna dražba odpadkov od blaga, usnja, kovin itd. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesuomna vsebina.

Sokolski Tabor v opasnosti!

Včerašnja seja ljubljanskega občinskega sveta in skupne seje občinskega sveta in skupne seje občinskega sveta...

Klerikalizem je v konkretnem slučaju prvič po vojni v nacionalni državi...

Usodna odločitev za Sokola I. je padla. Sovražniki Sokolstva so se odločili uporabiti vsa sredstva...

Iskreno se zahvaljujemo vsem zastopnikom onih političnih strank v občinskem svetu...

V torek 16. t. m. ob 20. uri vabimo na Tabor k izredni seji oboja odbora...

Za odbor Sokola I.: Dr. P. Pestotnik, J. Gabrijevič, starosta, tajnik.

I. ZUPANČIČ:

Pesem legijonarjev.

Videl sem senco — okostenelo žensko... Z desno nogo je podpirala Nanos...

glavo je povešala nizko nad Saraplanino, usahle grudi so božale tla pod seboj...

Domovna Nel Pobeljen grob. Glas, ki sem ga čul venomer peti od tod...

Ijenih duš: v moje kosti so zarili se črvi in glodajo, v udih so krčli kot pajki razpredli mreže...

Kje ste zvesti sinovi in hčere, da ne vidite teh bolečin? Ključ vas mati, viseča med ngom in zemljo...

In čul sem glas mrtvih z bojnih poljan: Kdo si, nesrečno bitje, da ni ti miru in pokoja...

Če domovina si — tuja si nam, nisi naša, nisi to, kar smo v mislih in srcih nosili...

Če si tujina — ne sili nas dvakrat umreti!

Glasbeni vestnik.

Klavirski koncert slovenskega pianista g. Ivana Noča. V ponedeljek dne 22. t. m. vrši se v veliki dvorani hotela Union...

Državni izpit iz glasbe. Na konservatoriju Glasbene Matice v Ljubljani se je vršil začetkom meseca julija in oktobra...

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Sobota, 13. okt.: Judit. Ostovanje Marije Vera. Red A.

Nedelja, 14. okt.: Smrt majke Jugovičev. Isven.

OPERA.

Sobota, 13. okt.: Novela od Stanca. Zapečateni. Red C.

Nedelja, 14. okt.: Aida. Isven. Ponedeljek, 15. okt.: Zaprt.

ŠENTJAKOBSKI GLED. ODER V LJUBLJANI. V soboto dne 13. okt. »Navaden človek«.

V nedeljo dne 14. oktobra: »Zenitev«.

O reprizi »Aide«. Prejeli smo: Z ozirom na kritiko o reprizi Aide, ki se je vršila v sredo, dne 10. okt. i ki je bila približno dne 12. okt. 1923 v 233 št. Sloven. Naroda...

Opera. »Jevgenij Onegin«. O »Oneginu«, tej najljubeznivejši ruski operi, sem že lansko leto kolikor toliko izbrpno govoril in tudi o nje podvajanju...

Šentjakovski gledališki oder v Ljubljani vprizori danes v soboto Nušičevo soloigro »Navaden človek«, ki je lani večkrat napolnila dvorano...

P. Bourget. »Ječa«. Revue des Deux Mondes prihaja novi roman Pavla Bourgeta. »Ječa«. Kakšna ječa? Dr. Vernat, ki nastopa v romanu, razlaga takole: »Naj moj sodrug Grasset se toliko trudi, da dedičnost in usodna niti neizbežna, vendar je to ječa«.

Dr. Vernat. »Ječa«. Kakšna ječa? Dr. Vernat, ki nastopa v romanu, razlaga takole: »Naj moj sodrug Grasset se toliko trudi, da dedičnost in usodna niti neizbežna, vendar je to ječa«.

PREDAVANJE

»O medsebojnem delu za zaščito narodnih manjšin«.

Včeraj zvečer je ga. Vera Albrechtova v dvorani »Kazina« predavala o ciljih in propagandi mednarodne »Ženske lige za mir in svobodo« s posebnim ozirom na eno temeljnih načel te lige, in sicer zaščito narodnih manjšin v posamičnih državah.

Skupno smo prevzeli težko nalogo zbiranja naših dveh narodov, ki naj bi bil pogoj za obstoj miru v Evropi. Z odlokom okrajnega šolskega sveta v Postojni od 30. septembra 1923 Opd. 5/3952 ad in z enakim odlokom prefekta Trsta in Gorice se je našim otrokom odvzel v prvem razredu pouk materinščine in se hoče otroku 6 let nuditi izobraževanje v njemu nerazumljivem jeziku...

Me, kakor ve, stremimo po pravični in definitivni ureditvi spornih vprašanih, s resničnimi garancijami v obrambo obeh držav proti vojni. Vplivajte na svojo vlado, da predloži sprejemljive pogoje in da omogoči naši manjšini svoboden razvoj.

Drago sestre, odkrito vam moramo reči, da je naše ljudstvo v Italiji tolikanj pretrpelo, da ne veruje več na obljube brez garancij. Vsa današnja bol Jugoslavije in beda Evrope izvira vsled krhlike pravice in valed tega, da so se vladajoči povzpeli nad vsako moralno. Skoraj vsi odmevi našega ljudstva v Italiji so en edini vzklil ogorčenja namram početju vaše vlade.

Slade podpiši. Jasnim pacifistkam poziv take vsebine: Predlog je bil sprejet s odobranjem. Nadalje je ga. Albrechtova pozvala navzoče žensko, naj se zainteresira za mednarodni ženski pokret in propagira idejo ustanovitve podružnice »Internacionalne ženske lige za mir in svobodo« tudi v Jugoslaviji.

Slade podpiši. Jasnim pacifistkam poziv take vsebine: Predlog je bil sprejet s odobranjem. Nadalje je ga. Albrechtova pozvala navzoče žensko, naj se zainteresira za mednarodni ženski pokret in propagira idejo ustanovitve podružnice »Internacionalne ženske lige za mir in svobodo« tudi v Jugoslaviji.

Turistika in sport.

Sturm (Gradeč) : Ilirja — Graški SK Sturm absolvira danes ob 16. uri svojo prvo tekmo proti Iliriji. Jutri ob 16. uri nastopita moštvi v revanšni tekmi. Razen tega se vrši jutri ob 14. uri kot predigra tekma med Slovonom in Ilirijo rezervno. Za nastop Sturmova vlada velik interes. Moštvo se je povzpelo letos pod vodstvom trenerja Maista med prve klube v Avstriji. V Gradcu stiva več resnega tekmeča. V štirinajstem prenovstvu je igral dolejal vseh 7 tekam zmagovito ter stoji s 14 točkami in diferenco golov 30:3 zopet na prvem mestu. Najmočnejši del moštva je napadalni trio Döller-Haist-Deilinger. Ilirija bo morala igrati v najboljši formi, ako hoče dobiti zmagoviti ali vsaj častno rezultat. Predpovednica kart se vrši v trg. J. Goroc. Sodeži I vrste so numerirani. Zališane karte se štene, djalke in voljake se dobe le v predpovedaji. Enako tudi proste vstupnice za aktivne nogometalce Ilirija. Dostop brez šarže na igranje bo omejeno. Prv. nogom. tekma Hermesa: Jadransko vrši jutri ob 10.30 na Igrišču Ilirije in sicer je ob ugodnem vremenu. Tudi ta tekma bo brez dvoma zahteršarila, kar je računati na ostro borbo. Moštvi sta enakovredni in z ljubi formi, ki je dočela negotovno.

Julijska krajina.

Z Goriškega. Včeraj smo poročali, da je bil vojaški spomenik na Krnu razbit in sicer da so ga razbili trije udarci strele. Milanski »Corriere della Sera« prinaša o tem dopis, iz katerega je razvidno, da je bila prava sreča za goriške Slovence, da so bili ob času katastrofe na Krnu navzoči italijanski vojaki, ki so videli na svoja lastne oči, kako je treščil v spomenik. List pravi, da se je zadnjič odgovornost pripisala slovenskim profanatorjem, dočim so Slovenci trdili, da je škodo povzročila strela. Sedaj je vsak dvom o kakti protitalijanski akciji izključen, ker so bili za pričo italijanski vojaki. Ako bi jih ne bilo, bi danes prav gotovo divjali fašisti zopet najsurovejše nad goriškimi planinskim ljudstvom! — Goriškega nadškofa dr. Sedeja zopet napada »Il Piccolo« radi nekich pastirskih pism, izdanih po umiku Italijanov na Piavo in po zasedbi Julijske krajine z njihove strani. V kratkem ima nadškof posvetiti dr. Fogarja za tržaškega škofa. Fašisti bi to radi preprečili! Ost napada je obrnjena na dve strani: na duhovnike in na učitelje. Eni in drugi se mu zde »hujskači« proti italijanski oblasti med slovenskim ljudstvom. Nesramno je tako brutalno zaletavanje v slovenske inteligentne, hoteč tako pospešiti poitalijančevanje Slovencev. — O slovenskih paralelkah na tehničnem zavodu v Vidmu piše »Giornale di Udine«, da odgovarja preemestitve očitno volji vlade, da naj mladi »Italijani slovenskega jezika« zajemajo in se učijo centi italijansko civilizacijo v Vidmu, ki je bil vedno predstaja italijanske domovine. Zato je prepričan, da videmski meščani prijazno sprejmejo »italijanske mladeniče slovenskega jezika«. Prenapežji v Gorici so dolgo časa kričali, da ne sme nobena slovenska srednja šola v goriško mesto. Sedaj se je njihova želja izpolnila in omenjene slovenske paralelke dobi furlanski Videm. Prenapežji v Gorici pa sedaj niso zadovoljni s preemestitvijo v Videm, marveč bi rajše videli paralelke v goriškem mestu, ker dotok Slovencev prinaša le koristi in nikake škode, zlasti v gospodarskem pogledu. — Novi komisar v Gorici Coblanči se živo zanima za vprašanje hidroelektričnih naprav na Soči. Tudi videmski prefekt se peča z njimi. Kakor poročajo, se pripravlja večja akcija in je financiranje že skoraj zagotovljeno. Tako pridejo v soško dolino nove naprave in tvornice, z njimi pa Italijanski živeli, ki bo pomagal potujčevati tamošnje slovenske kraje. — Inauguracija vodovoda v Bovcu se je izvršila pred nekaj dnevi na slovesen način. Navzoči so bili zastopniki občine in raznih drugih oblasti. Zupan Durjava je govoril italijansko in slovensko ter se zahvalil prizadetim oblastim, da so pomagale k dogradbi vodovoda. Posebno obsežen govor s slovesopjevom Italiji in njeni vladi je imel tamkašnji sodnik. — »Popolo di Trieste« se je razkačil radi odpora proti poitalijančevanju slovenskih šol in pravi: »Vse šole v kraškem pasu bodo v petih letih take, kakor morajo biti: italijanske! Morda ne po duhu, kakor zatrjujejo Slovenci. All na to bo mislil — čas! Stara avstrijskajantska generacija panslaviističnih agitatorjev in nasprotnikov italijanstva se bo morala že ukloniti pred zakoni narave. Čas lahko misli še na marsikaj drugega in pred zakoni narave se bo moral tekem časa ukloniti še marsikdo, ki misli danes, da morajo zakoni narave služiti edino le njemu. — Slovensko planinsko društvo v Trstu je razpuščeno, s ker ne dosega več pogojev svojega obstoja. Tako pravi odlok tržaškega prefekta. Po zakonu se društvo razpušči lahko samo takrat, ako bi sprejelo sklepe, ki so v nasprotju s kazenskim zakonom, ako bi prestopilo delokrog, ki ga določajo pravila ali ako bi sploh ne odgovarjalo več pogojem svojega pravnega obstoja. Slovensko planinsko društvo ni zagrešilo ničesar, kar bi le kolikčak opravičilo razpušč. Društvo je pač slovensko in ker je slovensko, ne sme dalje obstojati. Italijanski planinci ne marajo društva. To so pravi vzroki za razpušč slovenskega planinskega društva. Premoženje društva pa ima po prefektovem ukrepu dobiti italijansko planinsko društvo »Società alpina della Giulia«! Že pred par dnevi smo povedali, da hoče italijanska oblast razpuščiti slov. planinsko društvo. Sedaj se je to reš zgodilo. Vidi se, kako se tržaški prefekt v svoji službi peča skoro izključno le s Slovenci in pripravlja udarec za udarcem. Pripravljajo se še novi, kajti namen italijanske vlade je: poitalijančiti slovensko šolo, razpuščiti vsa slovenska društva in končno uničiti tudi gospodarske zavode med Slovenci. Sužnji morajo biti Slovenci in povsem, v vsakem oziru, odvisni od Italijanov. V to svrhu dela italijanska vlada korak za korakom. Tudi goriškega nadškofa kmalu odpravijo. Na njegovo mesto pride Italijan, ki bo vodil duhovščino po volji vlade, to je proti ljudstvu. Ponižati se mora slovensko ljudstvo do tal in biti tako in mirno kot trdo delati a

svoimi rokami za »veliko Italijo«. To so nameni Italijanov!! Ali se bodo uresničili?

Nemški teror v koroški Sloveniji

ZUPAN V SRBIJI ODSTAVLJEN, KER JE SLOVENSKE OBČANE PRI LJUDSKEM ŠTETJU VPISAL ZA — SLOVENCENE!

Dunajski »Delniček Listy« javlja, da je koroška deželna vlada odstavila slovenskega župana v Vrbi ob Vrbskem jezeru, ker je pri ljudskem štetju vpisal za slovenske občane v polje za ljudsko štetje »slovenski občevalni jezik«. Na ovadbo dveh nemških občinskih odbornikov je deželna vlada v Celovcu poslala v Vrbo uradnika, ki je pregledal vse spise ter pri 250 slovenskih občanih izčrtal v dotični rubriki »slovenski občevalni jezik« ter ga zamenjal z nemškim, ne da bi preje zaslusal dotičnike. Ker je župan Schüttelkopff protestiral proti takemu postopanju ter se skliceval na pričevanje dotičnih slovenskih občanov, ki so pred komisarjem znova zahtevali, da se za nje vpiše slovenski občevalni jezik, je deželna vlada dala županu enostavno vročiti odlok, da je odstavljen. Župan je moral tekem 48 ur izročiti svoje posle nemškemu podžupanu.

Dne 9. t. m. je na Dunaj prispela slovenska deputacija, v kateri sta bili med drugimi župan Schüttelkopff in slovenski deželni poslanec Krainger.

Drž. poslanec Machut (Čeh) je vladi predstavil deputacijo, ki je zahtevala, da naj centralna vlada nemudoma poskrbi, da bodo i na Koroškem spoštovali narodnim manjšinam v zakonu zajamčene pravice. Vsi državni funkcionarji so brez pridržka priznavali protizakonitost v postopanju koroške vlade, izgovarjali pa so se s tem, da so docela brez moči proti koroški gospodi.

Ko pa je slovenska deputacija zagrozila, da se pritoži na Društvo narodov, pa so postali gospodje v pisarni državnega kancelarja in enkrat silno mehki in so sveto obljubili, da bodo nemudoma poskrbeli za ugodno rešitev te stvari.

Tako postopajo z našimi rojaki na Koroškem! Pri nas pa imajo Nemci vse pravice in bogezadeni, da bi jim kdo skrivil samo en las! Za to pa so Avstrijci in Korošci nositelji kulture, mi pa samo balkanski barbari! Toda ob komu koncev bo pa le treba napeti druge strune in vračati šilo za ognjilo. Tudi v Ljubljani!

All je treba še nadalje trpeti, da še vedno bogate od naših žuljev gotovni nemški zagrizenci, ki so že zdavnaj popihali v Avstrijo, pri nas pa še vedno imajo pod tujo krinko svoja podjetja, katera jim nosijo milijonske dohodeke v naših dinarjih? Tem predvsem bo treba nekoliko višje obesiti krušno kosar!

HARRY PIELI HARRY PIELI KINO TIVOLI JEZDEC BREZ GLAVE Danes III. del

Sokolstvo.

Sokol I ima pri svojem izkopu na Taboru mnogo zemeljskega materiala. — Kdor ga rabi, naj se takoj priglasi ali popoldne v društveni pisarni na Taboru (ne na stavbišču), ali dopoldne v Tiskovni zadruzi nasproti glavne pošte, pri br. Vrečarju. — Odbor.

Stepanjski Sokol priredi v nedeljo 14. okt. 1923 visko trgatve pri Ivanu Briceju v Stepanju vasi. Prijatelji neprilijene zabave se vabijo k obilni udeležbi. Ker je gostilničarka priznava izborna kuharica, gostilničarka pa poznavalec dobre kapljice, bode za posetnike vinske trgatve vsestransko kar najbolj preskrbljeno. Zanimanje za to trgatve je tudi na Dolenjskem in Stajerskem od koder je priglášeno že večje število vinčarjev in viničarjev, da še celo Vipavci pridejo, ako dobijo pravčasno potno dovoljenje. Ker je grozdje že dozorelo, se vrši trgatve ob vsakem vremenu.

Prosvetni odesk Sokola I je priredil preteklo soboto predavanje »Zakaj se priznavam k sokolski misli«. Okrog 100 bratov in sester je pazno sledilo zanimivim izvajajem brata staroste, ki je v prvem predavanju pojasnil pomen dela v Sokolu za ljudsko zdravje in moralno, pomen zdravja za narodno gospodarstvo, vredost sokolske discipline in moralnih vrednosti za privatne in javno življenje in je gledala preteklost in moderna država na tla vprašanja. Predavanja te vrste znatno pomorejo k poglobitvi sokolske misli. Predavatelj nadaljuje svoje predavanje 20. t. m. in se dotakne demokratične in narodne vzgoje v Sokolu.

Jugoslovenski Sokolski savez razpisuje natečaj za osnutek znaka sokolskemu naračajo. Znak naj bo velik 15x20 mm v kakršnikoli obliki in naj odgovarja sokolski ideji ter naj bo primeren za sokolsko mladino. Osnutke v mavcu (povečana oblika) je vpsolati do 30. novembra t. l. staršinstvu Jugoslov. Sok. Saveza, Ljubljana, Narodni dom. Osnutek bo presodila v to določeno jur. Za sprejeti osnutek je določena nagrada 5000 dinarjev. — V Ljubljani dne 14. oktobra 1923.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 13. oktobra 1923.

D LJUBLJANSKEM MAGISTRATU.

Odkar se je vsled prevelike politične modrosti znanih odrešenikov naš ljubljanski magistrat preoblekel v črno-rudečo haljo, odkar naša občina tiči v krepiljih nenaravne politične ljubezni znanih dveh strank in dioskurov, nismo še doživeli tako zanimivih občinskih dogodkov kakor minuli črni tedni. Epilog pisati in postaviti vse te činitele neplođnega dela v bengalično luč, bil bi skrajno vabljiv in hvalečen opravek.

Vendar nas ta »infandum« mika prav malo, ker z resnično žalostjo opazamo in uvidevamo, da je bil takrat, ko smo skušali pri zadnjih občinskih volitvah zasadiati na ljubljanski častiljivi rotovž prapor gospodarskega, če tudi težkega dela, naš strah, naša skrb radi usode naše prestolice povsem upravičen. Naš volilni boj ni pomenil željne pohlepnosti po kakih oblastni in politični komandi, naš boj za ljubljansko občino se je vršil v znamenju redne odgovornosti in jasne zavesti, da je treba dandanes včasih suho politiko in trimasto-egoistično strankarstvo odložiti in raje molče zagrabiti s pravih inimi rokavi za delo na vse strani. V tem boju zoper dve fronte smo padli in se odkrito povedano, tega padca na eni strani veselili, medtem ko nas je po drugi strani trla velika skrb in temno vprašanje, kaj da naj se odslej sploh zgodi ne od nas pripravljeno Ljubljano.

Danes — je to vprašanje rešeno. In sicer rešeno prav zelo žalostno za vsakogar, ki brez znanih strankarskih očal gleda in vidi uspehe te črno-rudeče ljubljanske metamorfoze in mizerijo. Ali ni to prava beseda za ves nivo, za ves sistem in za vsako posameznost, ki jih doživljamo pod Pirc-Peričevim itd. dvoorlom? Ali ni vsakomur žalibog prejasno, da še danes na ljubljanskem magistratu nimajo prav nikakega jasno in natančno izdelanega vsestranskega finančno-gospodarskega načrta, po katerem naj se izvrši v teku primernege časa prava regeneracija našega občinskega gospodarstva?

Da je ta naloga težka, da dandanes nikomur ne letajo pečene piške v odprt usta, ampak da je treba delati takorekoč z dvojno pametjo in misliti vedno na elastične spremenljive razmere, vse to smo mi poudarjali odkrito in tudi danes priznavamo vsakomur. Da pa je najbolj žalostna vloga tistega, ki brez pravega dela drži na stečaj odprta svoja usta medtem ko pečeni piški in in od nikoder ne bo, to menda sedaj že uvidevajo čestiti možje ljubljanski. In manjka jim le še Demostena, ki naj jim začne odpirati oči in z elementarno zgornostjo govoriti recimo o lovorovih vencih itd.

Seveda, danes so časi in ljudje drugačni. In noben Demosten bi jim ne mogel pomagati. To se je pokazalo za teden tudi na ljubljanskem magistratu, kjer so v tako težkih časih razmotrivali vprašanje polomljenega mestnega avtomobila, mestnih konj v sedanosti in preteklosti. Doživeli so tudi vlezalnivo šolske demokracije. In genjalni naši komunisti so razlagali svoje povsod že naginite nazore o avtonomiji itd. itd.

Kdor se pri vseh teh debatah in dogodkih spomni — še vedno razgaljene struge naše Ljubljance in vseh drugih nujnih problemov, ki smo jih svojčas obravnavali, temu se mora krčiti srce. In prepričani smo, da se je kaj mnogim pravim ljubljancem tudi v resnici že prav zelo skrčilo njih domoljubno srce. Upamo, da so postali že povsem drugih, pravih misli, da so vseh filmov na tem kinematografu že davno siti. In zelo se širi želja, da naj se konča »dies graue Spiel«!

Te iste misli so se polotile tudi že nekaterih občinskih sedanjih modrijanov samih, ker ne marajo čakati na konec vseh koncev. In tako je danes naš magistrat-trpin podoben tisti izdelani ladji, katero že začnemo zapuščati po znanem pregovoru tiste živalice, katerih prisposobe sicer nočemo nikomur osebno vsiljevati, katerih pa je menda danes in vsak dan več na čestitem našem rotovžu? Ali naj mi, ali naj zlasti naša vlada čaka, da se na ta način sprazni — ljubljanski parlament? Kaj pa, če se ladja potopi?

— **Volitve novega župana v Ptuj.** Dosežen sporazum med demokrati in narodnimi socialisti. — **Novi župan narodnjak Blažek.** Kakor smo že poročali, imajo v občinskem zastopu v Ptuj socialdemokratje 11 mandatov, demokratje 7, narodni socialisti pa 6. Pri zadnji volitvi je bil izvoljen za župana socialdemokrat Losinschegg, ki je bil preje v nemškem taboru. Ker je nedavno tega Losinschegg odstopil, je nastal v ptujskih narodnih krogih močan pokret v tej smeri, da bi se Ptuj otresel sramote, da bi imel tudi v bodoče nemškutarskega župana. Pod pritiskom tega pokreta so se začela med demokrati in narodnimi socialisti pogajanja, o katerih smo podrobneje že govorili. Ta pogajanja so uspela končati na do-

segel se je obe stranki zadovoljujoč sporazum. Danes zvečer ob 18. ima ptujski občinski svet sejo, na čigar dnevnem redu je volitev novega župana, eventuelno tudi novega podžupana. V smislu med narodnimi socialisti in demokrati sklenjenega sporazuma bo izvoljen za župana dosedanj podžupan Blažek, ki pripada narodni socialistični stranki. Za podžupana bo zvoljen demokrat. Vsa ptujška in tudi vsa slovenska javnost z zadoščenjem pozdravlja ta aranžma ter se nadeja, da se bodo i v bodoče na ogroženih tleh povsodi in vedno našle vse narodne stranke k skupnemu sodelovanju za ogroženo narodno stvar.

— **Odlikovanje posetnikov vojne akademije.** V svečani dvorani vojne akademije se je včeraj ob 11. dopoldne vršilo svečano odlikovanje posetnikov višjega in nižjega kurza vojne akademije, ki so napravili izpit z odličnim uspehom. Svečanosti je prisostvoval tudi Nj. Vel. kralj Aleksander I. Posetniku viš. kurza majorju Milosavljeviču je kralj podaril sabljo z napisom: »Najboljšemu gojencu višjega kurza Aleksander I.« Enako sabljo s sličnim napisom je kralj podaril posetniku niž. kurza pp. Milivoju Grigoričeviću. Kralj je imel iskren patrijotičen govor, v katerem je oficirjem stavil za vzgled oba odlikovana.

— **Sprememba v poveljstvu dravske divizije.** Dosedanji poveljnik Dravske divizije gosp. polkovnik Vučkovič, ki je kakor znano premeščen v Beograd, je včeraj izročil komando svojemu nasledniku g. polkovniku Stojanoviču. G. polkovnik Vučkovič je v Ljubljani radi svojege konfliktantnega postopanja, svojege osebne ljubeznivosti in finega takta užival splošne simpatije in si pridobil v vseh krogih mnogo iskrenih prijateljev. Zato je vse težko začela vest, da zapušča Ljubljano, kjer je bil v svoji odgovorni službi tako na mestu, kakor malokateri. Kakor čujemo, mu namerava krog njegovih prijateljev in znancev prirideti te dni odhodnico in znak spoštovanja in simpatij, ki si jih je pridobil za časa svojega bivanja v slovenski prestolici. Nadejamo se, da ohrani g. polkovnik Ljubljano v najlepšem spominu ter ji ostane naklonjen prijatelj tudi na svojem novem mestu.

— **K današnji slavnostni akademiji naših dobrovoljcev.** Danes zvečer pride slovenski dobrovoljci v veliki dvorani »Uniona« svojo prvo akademijo v večjem obsegu. Njihov namen ni poveljevat v oči javnosti svojege junaštva in zaslug za ujedinjeno državo, dasi vse to, kar so storili in žrtvovali za osvobodjenje jugoslovenskega naroda, nesporno predstavlja veliko historično delo. Ne visoke pesmi o junaških činih, ne samohvale, ne stremeljenja za ugledom, popularnostjo in odličnimi mesti v javnem življenju, kajti vsega tega je pri nas že preveč. Dobrovoljci niso prišli za orožje in šli v boj za to, da si pribore osebne koristi in pot do politične moči, oni so hoteli samo pomagati svojemu narodu ne glede na stanovsko, razredno in politično pripadnost, da se dvigne iz stoletnega robstva nacionalno, moralno in ekonomsko prejojen, krepak in sposoben za napredek. To je bil smoter legijonarskega pokreta in če ta smoter ne glede na padle žrtve danes ni dosežen v polnem obsegu, ni krivda onih, ki so se vrnili z bojnih poljan, še manj pa onih, ki trone na Dobruddži in solunskem bojišču.

Današnja akademija je namenjena spominom pa je tesno spojena misel spominom pa je tesno spojena misel, o nedavni prošlosti, ko je tekla dragocena človeška kri za srečo in blagostanje nas in naših potomcev in o sedanosti, ko se v plemenskem in razrednem antagonizmu pozablja, da so za našo slovo umirali tisoči mladih Jugoslovenov in da je le v skupnem delu za skupnost naš spas. Bodimo odkriti — dobrovoljci si niso zamislili ujedinjene države take, kakršna je danes. Ko so šli pred sedmimi leti, prežeti s čistim patrijotizmom in ljubeznijo do rodne grude zemlje v boj za popteptane pravice, se jim ni niti sanjalo, da bodo koroški in primorski Slovenci po zmagi zavezniškega orožja zasluženi, da bo na nečuten način razkosan slovenski narod, da bo po ujedinjenu splavala na površje teorija o treh posebnih narodih, da se bodo razpasle v svobodni domovini strasti plemenske in razredne mržnje in da v državi, ki je bogata na prirodnih zakladih ne bo vsem mesta za znošno, človeku primerno življenje. Ideala, ki mu je stal pred očmi v strašnih minutah bojne višre, si noben dobrovoljec ni zamislil tako. In vendar so dejanske razmere danes takšne, da je ta ideal oskrnjen in uničen. Zato ni čudno, da so se dobrovoljci vrnili razočarani, da stoji ves čas ob strani, da se ne bojo udeleževati v javnem življenju, kajti vse kaže, da zanje tu ni in ne more biti primernega mesta vse dotlej, dokler se današnje razmere bistveno ne spreminijo.

In vendar so zaslužili, da jih narod ceni in upošteva. Pa ne samo to. Za marsikoga, ki ve danes toliko povedati o svojem junaštvu in sili z vsemi mogočimi sredstvi v ospredje, bi bilo koristno, če bi preistal zgodovino legijonarskega gibanja in pogledal, kako so ljubili svojo zemljo in svoj rod oni, ki danes molče stoje v ozadju in se nočejo pehati za osebnimi ambicijami.

Vam pa, slovenski dobrovoljci, ki se zberete danes k proslavi sedme obletnice dobruških bojev in prebitja solunske fronte, želimo, da bi vam bila ta obletnica vsaj delno plačilo za žrtve, ki ste jih doprinesli na altar mlade Jugoslavije.

— **OPOZORILO! Pri koncertnem delu današnje akademije dobrovoljcev ne bo v dvorani nobenih pogrnjenih miz, kot je naznanjeno na lepkih, nego se postavijo iste šele po koncertu.** — **DOBROVOLJCI! V nedeljo dne 14. t. m. ob devetih dopoldne se vrši v areni Narodnega doma zborovanje vseh dobrovoljcev, ki se točasno nahajajo v Ljubljani. — Udeležba obvezna.**

— **Umetnostna razstava slovenskih in hrvatskih mlajših umetnikov** je odprta le še kratak čas. Običajno vodstvo je v nedeljo ob 11.; vodi g. Zorman.

— **Novi vozni red.** V železniškem ministruvju se je dne 11. vršila konferenca železniških ravnateljev iz vse države, na kateri so razpravljali v zvezi s prevzetjem Južne železnice v državno upravo o voznem redu. Ta vozni red je izgotovljen in stopi v veljavo dne 1. novembra t. l. Na tej konferenci so se določili tudi delegati, ki bodo zastopali našo državo na mednarodni železniški konferenci v Nicu. Na sestanku v Nicu bo francoska vlada predlagala uvedbo direktnih tovornih vlakov med Franco in Jugoslavijo.

— **CENJENJE NAROČNIKE »Slov. Narod«** vjudno opozarjamo na položnice, ki smo jih priložili onim, katerim je zapadla naročnina v septembru in oktobru s prošnjo, naj se ji blagovoljno poslužiti. Notočnim se dopošiljanje preneha 24. oktobra t. l.

— **»Schlaraffia«** v Ljubljani. Ob prevratu je izginila iz Ljubljane tudi »Schlaraffia«, ki je imela svoje lokale tam, kjer je sedaj vinska klet v restavraciji »Zvezd«. Strah pred novimi razmerami je šlini tudi »Starafom« v kofci, da so se razpršili na vse strove. Na sedaj so se razmere tako spremenile, da so znova jeli zbirati »raztresene svoje ude«. »Nadšlarafus« se je baje posrečilo zbrati okrog sebe že lepo število svojih vernikov, ki se sedaj zbirajo na neki pristavi. Ker pa je stvar anahronizem, bo zamrla sama od sebe!

— **Popravek.** V včerajšnjem parfu po gospodu Deržaju mora pravilno stati Štefi roj. Remic in ne Remš.

— **Celjske vesti.** Iz občinskega sveta. Kot gledališki molster se je v mestnem gledališču nastavlil Anton Rožanc. — Šest prosilcev se je sprejelo v domovinsko zvezo, enemu se je sprejem zaslugar. — Rešila se je odpravniška zadeva bivšega nemškega mestnega fizika dr. Golitscha. — Mestna občina odprda za nameravano stanovanjsko hišo nakupljeni stavbni material, ker se ta hiša vsled valutarnih razmer ni mogla zidati. — Mesto najame posojilo za elektrifikacijo mesta in okolice, vsled tega se odloži začasno projekt novega letnega in zimskega kopaljšča. Namerava se ustanoviti tudi mestno zastavljajnico. — Razpravljalo se je še o nekaterih drugih gospodarskih zadevah. — Zikov koncert v »Unionu« je napolnil malo dvorano do zadnjega kotička. Umetniško protivajanje je izvabilo velik aplavz med občinstvom, med katerim so si Zikovci pridobili mnogo prijateljev — Javna ljudska knjižnica Spl. žen. društva posluje v prostorih Zadruga Zveze ob nedeljah od 10. do 11. ure in ob četrtkih od 18. do 19. ure. — **Nogomet.** V nedeljo popoldne se vrši med »S. K. Celje« in »Red Star« Celje pri »Skalni kleti« nogometna tekma. — Šod o hišnih posestnikih iz Celja in okolice se vrši 18. okt. ob 20 zvečer v restavraciji Narodnega doma. — **Vlom.** V noči ob četrtku na petek so neznanji zlikovci vlomili v hišo gosliničarja Božiča na Bregu. Pokradili so za okrog 30.000 K razne obleke in drugih stvari. Za vlomilci še ni nobenega sledu.

— **Mariborske vesti.** Usođa mariborske gradbene loterije še ni zapčatena, kakor se je splošno domnevalo. O priliki Zadruga kongresa v Celju se je društvenemu tajniku M. G. A. posrečilo za odobrenje te loterije pridobiti g. načelnika v ministruvju poljepriverede i voda dr. Velj. Stojkoviča. Spremeniti bo treba le formo prošnje in podjetnikom, ki ne morejo v Mariboru dobiti ne lokala, še manj pa stanovanja. Sedaj imajo priliko se naseliti v Mariboru. Natančneje informacije nudi Mar-Stan Maribor. — **Vinska trgata.** Nepričakovano lepo vreme v zadnjih dneh je izvabilo večino vinogradnikov k trgatvi dozorelega grozolja. Po poročilih tudi iz okoljskih krajev, bo letošja trgata kvalitativno in kvantitativno zaostala za lansko. — **Škof dr. Karlin** protektor akcije doma ubogih. Kakor znano, je kreditna in stavbna zadruga »Mojmir« prevzela hvaljevredno socialno in humano nalogo, vsgraditi potom posebne po-

možne stanovanjske akcije en dom za tuberkulozne reveže, en dom za brezstanovanjce. Da more ta akcija biti deležna tudi moralne podpore, je bilo treba pridobiti za njo najuglednejšega moža, ki ima obnem tudi sam srce in sočutje s stanovanjskimi reveži. V to svrhu sta se te dni poklonila predsednik g. Jagodič, (tapetnik in dekorater) ter talnik Pirc g. škofu dr. Karlinu s prošnjo za prevzem protektorata. Presvetli je radevolje prevzel to častno nalogo. V častni odbor sta se nadalje naprosila namestnik velikega župana dr. Viljem Pfeifer in župan g. Viktor Grčar. Častni odbor se pomnoži ob priliki prve ankete, ki se sklicuje za sredo dne 17. t. m. ob pol 16. uri v mestni dvorani (magistrat). K sodelovanju se te dni vabijo vsi državni uradi, voljaška oblast, šole, vsa društva in korporacije, ter najodličnejše privatne osebe. Tako bo ta prepotrebnak akcija prišla v svoj pravi tir.

— **Poroka.** Poročil se je g. Vladimir Frankovič, profesor v Ljubljani, z gđ. Lucijo Golobovo iz Idrije. Bilo srečno! — **Vsi, ki se zanimajo za robarstvo,** vsi, ki žele poznati naše užitne gobe in njih uporabo, opozarjamo na predavanje, ki ga bo imel danes v nedeljo dne 14. t. m. ob 10. dopoldne na realki v Ljubljani (v risalnici, I. nadstropje) znani naš gobar g. Ante Beg. Vstopnina ni.

— **Glas iz občinstva.** Pišejo nam: Sicer lepi tivoljski drevored ima to narako, da je preslabo razsvetljen. Zlasti velja to za del drevoreda, ki vodi od Kolzejske ulice proti Podturnskemu gradu. Tam je tudi kino, in kdor nima seboj luči, je ponoči v nevarnosti, da se ubije, saj je tam dostikrat, ko se vrača občinstvo iz kina domov, prava egiptovska tema. Naj bi se tamkaj vsaj pri železniškem prelazu postavila svetilka, da ne bo kake nesreče!

— **Harley Davidson Motor Co.** največja tovarna za motocikle je ravnokar dovršila svoje največje modele za leto 1924, kateri so v cenil brezkonkurenčni, a v izpoljavi nedosežni. Dastrovno se tovrna ne udeležuje oficijelno dirk, dosežajo dan za dnem njeni odjemalci nove zmagite in svetovne rekorde. Pri hitrostni preiziditvi v Parizu 9. sept. t. l. je vozil Dixon na Harley Davidson motociklu s povprečno hitrostjo 171 km in 800 m na uro. V zadnjih dneh so dosegli Harley Davidson motocikli sijajne uspehe v dirki za prvenstvo Amerike. Zmagal je J. T. Branson, amater in sicer je prevozil 100 milj t. j. 160 km 900 m s povprečno hitrostjo od 160 km 500 m na uro. Istodobno je vozil Jim Davis s povprečno hitrostjo od 178 km 800 m na uro. Vsled svoje konstrukcije so najsposobnejši motocikli za naše slabe ceste. Harley Davidson motocikle ima v uporabi tudi naša armada. — **Promptno dobavni** pri glavnem zastopstvu O. Žužek, Ljubljana, Sodna ul. 11. Tel. 461.

— **Kino Matica.** »Kajtuša Maslova« z Ljeto Marol Te dni se predvaja in sicer do nedelje veliko in globoko čuteče rusko delo »Kajtuša Maslova« po glasovitem romanu »Vstajenje« od L. N. Tolstega. Film poln dramatične sile, je pravi original ruskega življenja in slika vso tragedijo mladevolke, ki se pogreza vedno bolj in bolj v biato. Režija je prvovrstna in nudi film izreden užitek. Program prihodnjih dni: Kraljica zrakal Tarzanov sin! Nenadkriljivi atrakciji.

— **Zahtevajte povsod našo domačo Kolinško ciklorajo** izvrstni pridelek za kavo.

— **Kino Ideal** prične s predvajanjem krasne drame »Lise Fleuron« od Viktorja Bianchi, prirejena po istoimenskem romanu Georga Ohnet. Ze ime pisatelja samega zadostuje, da se občinstvo na vsebino drame povsem lahko zanese, osebno pa se lahko hvall ta drama še s tem, da igra v glavni vlogi »Lise Fleuron« znamenita igralka Francesca Bertini. Občinstvu se poset te drame tople priporoča. Predvajanje prične se v nedeljo t. j. 14. t. m. in se predvaja tudi še v ponedeljek, torek in sredo ob navadnem času in navadni vstopnini.

— **Novo kino v Ljubljani.** V torek dne 16. tm. se otvori novo Kino »Ljubljanski dvor« v kofodrovi ulici. Kino je razkošno opremljen z veliko krasno dvorano. Opozarjamo že danes na tozadevni inerat v ponedeljkovi številki »Slovenskega Naroda«.

— **Kavarna Jadran.** Vsač večer koncert salonskega orkestra. Vstopnina prosta. — **Opozorilo!** Tovarna čevljev Peter Kozina & Ko. je izdatno znižala dosedanje cene v vseh svojih detajlnih trgovinah, P. t. občinstvo naj se v svojem interesu posuzi te prilike. — **Opozarjamo,** da se je tvrdka J. Maček stara, priznana solidna trgovina z oblekami, preselila v hišo Pokojniškega zavoda na Aleksandrovi cesti št. 12., kjer prodaja še nadalje po izdatno znižanih cenah.

Društvene vesti.

— **Pozor!** Članice Kola jugosl. sester bodo nabirale za svojo božičnico darove na pote, na katerih bo žig društva in podpis predsednic. Pole brez žiga Kola i. s. in brez predsedniškega podpisa naj se kratkoma zavračajo. Odbor Kola jugosl. sester.

— **Kegljski klub »Venček«** zaključuje v nedeljo dne 14. oktobra t. l. v gostilni Dražček, Bohoričeva ulica 9, tekmovalno kroglaenje ob 5. popoldne. Na to je ritranje posameznih tekmovalk in tekmovalcev. Spojena tekma z veliko veselico s sodelovanjem orkestra dravske divizije, razdelitev dobikov, nastop karikaturista Kinino, slaščičarne, kavarne itd. Dobra kapljica, domače krvave klobase. — **K občini** udeležbi vabi odbor.

— **Knjeb esperantistov** v Ljubljani naznanja, da otvori tečaj za mednarodni jezik esperanto. Kdor se želi učiti tega velevažnega jezika, naj se priklasi v torek dne 16. t. m. ob 7. zvečer v prostorih Sentjakobske šole II. nadstropje, soba št. 20, kjer ga bodo v sporazumu a prizilanci določili

dnevi in ure tečajev. Ker razpolaga klub že z lepo knjižnico in esperantističnim časopisem iz različnih krajev sveta, bodo imeli učenci priliko se tega poslužiti. Ravno tako se jim bo nudila prilika konverzacije in dopisovanja z esperantisti iz vseh krajev in držav. Tečaj bo trajal tri mesece. Učnastvo pristojbina bo znašala 10 Din, za dijake 5 dinarjev mesečno. Gori navedenega dne naj pridejo tudi vsi člani in lanskii učenci

Primorci na severni meji.

V Mariboru, dne 11. okt. 1923. Ker se že nahajamo pri čistjenju naše severne meje, smo se namenili izpregovoriti tudi o naših tamošnjih Primorcih. V ta namen nam je dobrodošlo obvestilo mariborskega poročevalca, da se v soboto dne 13. tm. v restavraciji »Kosovo« vrši izredni občni zbor društva Primorcev »Jadrana« in da se na tem občnem zboru izvrši izvolitev novega odbora, ki naj to društvo usmeri po sličnem društvu »Soča« v Ljubljani. V osvobodljeno Mariboro, ter sploh obmejnega ozemlja med Dravo in Muro igrajo Primorci tako važno vlogo, da je čas, da se zanjo zanima tudi širša javnost.

Brez Primorcev bi Mariboro najbrže sploh ne imeli in bi nas stalo ogromnih žrtev. Ze za preobrata se je pokazalo, da general Maister ne bi bil izvršil težke naloge, da mu niso poleg redkih voljakov dobrovoljcev na pomoč našli Primorci, ki so sluteč nevarnost na severni meji prhiteli v Maribor. S tem dejstvom se bo nekdo obširneje bavila zgodovina osvobodjenja Maribora. Na tem mestu spomnjamo le na usodni dan 27. januar 1919, ko je oborožena tisočera nemška družal skušala udeleti v mestno hišo in na ta način takrat v Mariboru bivaajoč mednarodni komititi dokazati opravičenost Maribora kot nemško-avstrijske posesti. Komaj 20 strahokupcev, nevstrahanih Primorcev je v trenutku, ko je nemška družal navajila in potokila na tla policijskega šefa, s skrajnim naporom odvrnilo nemški naval. In zopet so bili Primorci, ki so pozneje pri ponovnih toda bolj zavratnih poskusih v temnih nočeh, ko so drugi brezskrbno sanjali o varnem jugoslovenskem Mariboru, prepričali zadnje nemške načrte. Tudi so Primorci pozneje s svojim živahnim južnim temperamentom razvneli bolj zastrti narodni čut štajerskih Slovencev. Primorci so bili prvi bojevniki Narodne Obrane, ki se je udeležovala s jugoslovanstvo propagando proti Italiji in Avstriji. To so bili časi, ko so avstrijski letalci nad Mariborom in severnim ozemljem razmetavali na milijone letakov, vabečih slovensko ljudstvo k Avstriji. Kdo se ne spominja jeze mariborskih Nemcev, ko so na prvo našo Velikonočo našli celo mesto prelepljeno z lepaki, pozivajočimi na izključno slovensko govorico na ulici in trgovinah. Zadostoval je poziv in v noči na veliki ponedeljek so se prekrstili naslovi največjih renegatov.

Tudi v poznejšem kulturnem in narodnem življenju v Mariboru so Primorci zavzeli odlična mesta. Čim so domači Slovenci zapustili enotno narodno fronto in se bližali predvojnemu bratomornemu boju, so Primorci imponirali z narodno slogo. In z zatajevanjem političnih diferenc. Na škodo jugoslovenskih interesov pa so se tudi pri njih prikazali prvi znaki — razočaranja. Predvsem se je pojavil — kodačivji vpliv premočnega štajerskega vlna. Morda bo se dal ta vpliv polagoma z aklimatizacijo paralizirati. Toda še hušjo infekcijo so med narodno zavedne brate prinesli tisti elementi, ki ob priših v Maribor zgolj iz špekulativnih namenov in ki so tudi svojčas v Primorju pod krinko edipnosti narodni stvari le škodovali. S priloždom teh elementov se pričenojajo kupčije, ki okužujejo zdravo narodno zavednost in slogo. Ta vpliv so že pospešile skrajno neugodne razmere državnih nameščencev, katerih velik del pripada na Primorce. Kjer ni kruha, tam se lenja tudi idealizem. Da ohranijo sebi in svojim družinam najpotrebnejšo eksistenco, se je večina Primorcev prilagodila novim razmeram ter si po vzgledu svojih rojakov špekulantov išče postranskih zaslužkov. Naravno, da je ta sprememba globoko vplivala na vrline, ki so jih prvi bojevniki iz Primorja prinesli v Maribor. V takih razmerah društvo Jadran vkljub požitrovnosti posameznih voditeljev ni moglo vršiti svojega programa. Isto velja tudi o Jugoslovenski Matici, kjer zavzemajo Primorci odlično mesto.

Nekulturno početje Italije z brati onkraj meje je pozvalo odlične može med Primorce na krov. Ob enem je vplivala nanje tudi čimdalje večja predrznost Nemcev na severni meji. Odločili so se sedaj, da na izrednem občnem zboru zopet uravnalo smer svoje ladje in da nam z novim odborom ter preroljeni pomagajo vršiti težavno nalogo na obmejni postojanki in da nam nudijo zopet odlične vzgled kremenitih narodnih borcev.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.
Dne 13. oktobra. Prosti promet.
Ob slabem prometu je bila tendenca slaba ter pridejo tečajji napram večerajšnjim nekaj slabši. V prostem prometu so notirale:
Devize: Curih 15.45, Pariz 5.275, London 392.56, Dunaj 0.1215, Praga 2.5875, Trst 3.93, Newyork 86.—. Budimpešta 0.50.
INOZEMSKA BORZE.
— Curih, 13. okt. (Izv.) Današnja predborza: Beograd 6.54, Amsterdam 219.25, Newyork 5.575, London 25.34, Pariz 33.87, Milan 25.45, Praga 16.675, Budimpešta 0.0374, Bukarešta 2.59, Sofija 5.45, Varšava 0.0006, Dunaj 0.00784, avstr. žig. krome 0.0079.
— Dunaj, 12. okt. Devize: Beograd 6.26—832, Milan 3244—3256, London 322.300—322.300, Pariz 4292—4308, Curih 12.703—12.755. Valute: dinar 817—823, lira 3210—3230, češka krona 2102—2118, franc. frank 4245—4275, švic. frank 12.590—12.590 — 12.570, dolar 70.560—71.960.

Darila.

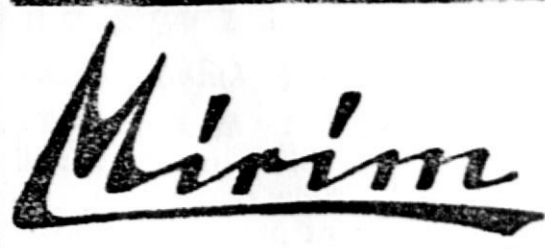
Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je prejela meseca septembra 1923. leta sledeče prispevke:

- I. Podružnice: Ormož m. 1800 Din; Krško m. 188 Din; Sočanji 250 Din; St. Vid Grobno 750 Din; Murska Sobota 541 Din; Begunje 154.50 Din; Novo mesto ž. 300 Din; Gornji grad 1.250 Din; Slovenjgradec m. 375.75 Din; Slovenjgradec ž. 375.75 Din; Ljubljana I. mestna ženska 15 Din; šentpetrška ž. 15 Din; šentjakobsko-trnovska m. 145 Din. Skupaj 12910 Din.

- II. Nabiralniki: V. Vončina, Ljubljana iz nabiralnikov skupaj 16445 Din. III. Obrambni sklad: Jospina Blumauer, Ljubljana, 50 Din; Lina Koprivšek, Maribor 50 Din; Lina Koprivšek, Maribor, v spomin pok. soproga Leopolda Koprivšek, prof. v Mariboru, 50 Din. Skupaj 150 Din. IV. Dr. Ivana Tavčarja sklad: Podružnica Cerkljana 250 Din; Ana Podkrajškova, Rogaska Slatina 100 Din; Viljem Bizjak, tovarnar, Rogaska Slatina 100 Din; Olga Bizjakova, Rogaska Slatina 100 Din. Skupaj 550 Din. V. Razni prispevki: Fran Kollmann, Ljubljana, prispevek od svetlik 300 dinarjev; dr. Šandor Hrašovec, Šmarje pri Jelšah iz kazenske poravnave R. G. — T. F. 100 Din; M. Kante, Ljubljana, ker se ni mogel udeležiti 10 Din; neimenovan, ker se ni mogel udeležiti skupščine 50 Din; upravnštvo »Jutra« Ljubljana 450 Din; upravnštvo »Slov. Narod«, Ljubljana 65 dinarjev; Dr. Sedlaček 50 Din; ga. dr. Sedlačkova 50 Din; Eric Zilavec, tovarnar, Gornja Radgona 50 Din; Fr. Vučer, restavtator 100 Din; dr. K. Koderman, odvornik, Maribor, namesto venca na grob pok. ge. Pahernikove 100 Din; Prva hrvatska študentska, Ljubljana 500 Din. Skupaj 1855 Din. Vsota vseh prispevkov 15.629.45 dinarjev.

SPOMINJAJTE SE »DRUŽBE SV. CIRILA IN METODA«!

Glavni urednik: RASTO PUSTOSLEMSEK. Odgovorni urednik: VALENTIN KOPITAR. Krojaški pomočnik za boljša vojaška in civilna dela so sprejme pri Simon Klčaneku, Ljubljana, Šelenburkova ulica 11.003

Delikatna in mlečna čokolada se svojo kakovostjo sama hvall! Zaktevajte jo povsod! MIRIM - MARIBOR.

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar.

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed 5 Din; vsaka nadaljnj beseda 50 para, s davčino vred

Prodaj

Indian Big Chief s priklopnim vozom prodava trdka Kenda, Ljubljana. 10.818

Kratek klavir, še skoro nov, se prod. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.907

Proda se pesa za krmo. — Poizve se: Jenkova ulica 14, Ljubljana. 10.886

Otročjo posteljico s predalom prodam. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.987

Otroška posteljica (železna) v dobrem stanju se prod. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 10.951

Zimski plašč (damski) nov, modern, temnomoder, se ugodno prod. — Gledališka ulica 4/III. 10.945

Železno peč (Füllöfen) v dobrem stanju prodam. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.992

Proda se nov žake za 400 Din za bolj majhno postavbo. — Vpraša se: Šentburgova ulica št. 6, I. nadst., deano, krojaška delavnica. 10.975

Ahučavničarsko in kopersko orodje s kraljimi stroji, še malo rabljeni, po nizki ceni naprodaj. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 10.978

Več dvovrstnih stanovanjskih vrat in stanovanjskih ter podstrežnih oken naprodaj. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.993

Naprodaj razna vinska posoda in 5 velikih hrarnih sodov, dokler traja zaloga. — Avguštin, Sp. Šiška, St. Jerneja c. 231 10.209

Vinski sodi od 350 do 700 litrov, lepi, imajo takoj porabi, iz šlanega hrastovega lesa, se prodajo. — Ponudbe na: Poštni predal 121, Ljubljana. 10.769

Proda se trdo vezana, 5000 strani obsegajoča »Geschichte der Eisenbahnen Oest.-ung. Monarchie. — Naslov v upravi »Slovenskega Naroda«. 10.839

Proda se stroj za izdelovanje dvozemne cementne strešne opeke sistema dr. Gaspary, skoraj nov in 600 komadov jeklenih modelov. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.821

Originalna francoska ura (Stehuhr) ter srebrno jedrino orodje (za 6 oseb) se pecepi prod. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.967

Prodaj sode iz suhega klanega hrastovega lesa od 2.50 D do 3 D za 1 liter iz skladišča. Dobavljam vsako množino. — Jovo Milosevič, Zagreb, Frankopanska br. 8. 10.287

Proda se znana registrirana znamka »Klauer« Triglavske Klauer z originalnim receptom. — Reflektira se samo na resne interese, ker bi se event. sedenji imeteljci soudeležili. — Ponudbe pod »Dobriškasosno/10.814« na upravo »Slov. Narod«. 10.814

Dve lokomobili

(10 in 15 konjskih sil), najboljši angleške znamke, malo rabljeni, se prodaste. — Prikladni za vsak obrtniški obrat. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.812

Avto

12/14 HP Laurin Klement, tridesetletni, v najboljšem stanju, se ceno prod. — Nadalje dinamo A E G 0.7 HP, 110 Volt, 960 vrt. tilnih obratov na minuto. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.811

Lep muš in kožuh

za sukno (kuna) po ceni naprodaj. — Informirati se v skladišču »Balkan«, Dunajska cesta št. 33 (vsak dan od 3. do 5. ure popoldne). 10.874

Jedilnica,

temna, popolnoma nova, obtoječa iz 12 kosov, se vsled pomanjkanja provstora ceno prod. Proda se tudi že rabljena spalnica. — Ivančič, Zabjalk št. 3, I. nadst. 10.127

Kupim

Mladega psa pristne volje ali dobermanske pasme kupim. — Jos. Selovin-Čuden, Ljubljana, Mestni trg št. 13. 10.964

Motorno kolo

s dvema prestavama 3 do 4 HP, dobro ohranjeno, se kupi. — Ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod št. 10.833.

Kupim večje število stolov,

rabljenih, močnih in dobro ohranjenih jednake vrste. — Ponudbe je poslati na naslov: Toplice Medija-Izlake. 10.820

Chromatična harmonika,

že obrabljena, normalno vglazena 52/24-36 (chromatično bass), se kupi takoj. — Ponudbe s cenami pod »Harmonika/10.971« na upravo »Slov. Narod«. 10.971

Kupujem zlato,

srebrno, stari kovinski denar in dragulje po najvišjih dnevnih cenah. — R. Almoschiner, Celje, Gosposka ulica 14. — Eastna delavnica za popravila, katera točno in najsoneje izvršujem. 10.364

Stanovanja

Soba brez pohištva v sredini mesta se odda solidnemu gospodu. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.958

Sobo s klavirjem,

eleg. opremljeno, ev. s hrano išče častnik. — Ponudbe pod »S. N./10.982« na upravo »Slov. Narod«. 10.982

Opremljeno sobo

iščeta dve bančni uradnici. — Ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod »J. S./10.773«. 10.773

Meblovano sobo

v sredini mesta z električno lučjo žedita dva gospoda. — Ponudbe pod »Solidnost/10.901« na upr. »Slov. Narod«. 10.901

Sobo,

meblvano ali nemeblovano, vzamem takoj v najem. — Ponudbe pod »Sredina mesta/10.962« na upravo »Slov. Narod«. 10.962

Kdo želi stanovanje

z dvema sobama, kuhinjo, pritiklinami in kletjo z nekoliko vrta v novi hiši za več let pod pogojem, da plača tudi najemjino za več let naprej. — Ponudbe pod »Več let/10.963« na upravo »Slov. Narod«. 10.963

Večjo nagrado

dam za malo družinsko stanovanje. — Ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod »Večja nagrada 10.822«. 10.822

Oddam takoj dve meblovani sobi

(v novi hiši v mestu) gospoda, kateri mi plača najemjino za celo leto naprej. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.858

Lepa zračna soba

se odda s hrano dvema boljima dijakinja ali dvema boljima uradnicama; tudi samo z zajtrkom. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.847

Meblovano sobo

(lepo) s hrano išče mlad zakoniki par brez otrok od 1. novembra. — Ponudbe pod »Dobra najemjina/10.913« na upr. »Slov. Narod«. 10.913

Velika svetla soba

(centralno ležeča) v I. nadstropju se odda za pisarno s 1. novembrom. — Ponudbe pod »Prvo nadstropje 10.869« na upravo »Slov. Narod«. 10.869

Krasna meblvana soba v novi vili

z balkonom na Prulah se odda solidnemu gospodu, evnt. dvema skupaj. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.870

Iščem stanovanje

dveh ali treh sob s pritiklinami za takoj ali s 1. februarjem 1924. Plačan po dogovoru tudi za eno leto naprej. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.896

Majhno stanovanje

ali eno do dve prazni sobi iščeta mirna zakonska brez otrok proti dobremu plačilu za takoj ali pozneje. — Ponudbe pod »Brez otrok/10.980« na upravo »Slov. Narod«. 10.980

Odda se stanovanje,

obstoječe iz velike sobe in kuhinje, 20 minut od magistrata. Pogoji: 15.000 kron posojila na vključbo ali za obresti. Stanovanje na razpologo s 1. novembrom. — Ponudbe pod »Ugodnost P. B. 10.939« na upravo »Slov. Narod«. 10.939

Opremljeno sobo

iščo soliden mlad uradnik proti mesečni najemnini ali pa konverzaciji, oziroma pouku v srbohrvaščini, francoščini, ruščini, italijanshini. Priložnost skupnega muziciranja. — Ponudbe na upr. »Slov. Narod« pod »Doktor/10.790«. 10.790

Službe

Boljše dekle se išče za sobna dela, ipn. spuz iq (su vzajem) nekoliko kuhati. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.938

Trg. sotrudnika

v galanterijski stroki, dobro izvežbanega, išče veletrgovnja v Ljubljani. — Ponudbe pod »Galanterija/10.683« na upravo »Slov. Narod«. 10.683

Primerno mesto

v boljšem gospodinjstvu sprejme gospa, vajena vsakega dela. Kdor se resno zanima, naj pošle svoj naslov v upravi »Slov. Narod« pod: »Zmčni zahtevki/10.995«. 10.995

Vratar

z dobrimi spricvali želi mesto v kakem vodjem hotelu ali tudi v manjšem hotelskem podjetju. Naslov pove uprava »Slov. Narod« pod »Vratar 10.576«. 10.576

Trg. pomočnik

mešano stroke, več slovenskega ter nemškega jezika, išče primerno službo. Gre tudi za potnika. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.986

Trg. pomočnik,

popolnoma vešč v knjigarski in papirni stroki, se sprejme takoj ali tudi pozneje v veletrgovini V. Weitz, Maribor. 10.900

Izvežbana pisarniška moč

se sprejme za takojšen nastop. Moški izključen. — Ponudbe do 14. t. m. pod 15. oktober/10.981« na upravo »Slov. Narod«. 10.981

Prodajalko,

starejšo, dobro izvežbano manufakturnistino, z dobrimi referencami sprejme Vinko Šket, manufakturna trgovina v Ljubljani (Bisterza, Jusljaka krajina, Italija). 10.961

Penzioniran oficir

administrativne stroke z dobro prakso v upravnih in pis. poslih, z dobro predizobrazbo, vešč jezikov (tudi aršbštine, pisam. in ustn.) išče primerno službo. — Ponudbe pod »R.-18/10.919« na upr. »Slov. Narod«. 10.919

Prizevovalec

(provostan) gornjih bitlov četver se išče. Bitlo mora pošten, soliden ter dobro izurjen v izdelovanju vzorcev. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 10.949

Kurjač

okrožne peči z večletnimi spricvali, zanesljiv, kateri zna strokovno vsa poravila okrožnih peči sama izvrševati, želi svoje dosedanje mesto premeniti z letom 1924. Nastop po dogovoru. Prevzame akord; položi kajevjo za dobro žgano opeko. — Ponudbe pod »Kurjač 10.947« na upravo »Slov. Narod«. 10.947

Vrta oskrbnica,

30 let stara, perfektna šivilja in kuharica, izurjena v vsakem gospodinjstvu, s svojim pohištvom in 50.000 Din premoženja, se želi poročiti. — Prednost ima dotični, kateri reflektira več na pridno osoko kakor pa na denar. Vdovec z 1 ali 2 otrokoma do 42 let ni izključen. — Serafina Bergmann, poštno ležeče, Pragersko 132. 10.929

Gozdarski upravitelj

z 20letno prav dobro privatno prakso, jugoslovenski državljani, vešč slovenshine in nemščine, absolutno višje gozdarske šole, z višjim državnim izpitom, lepimi izpricvali in dobrimi referencami, išče primerno službo. — Ponudbe pod »Nadgozdar 10.737« na upravo »Slov. Narod«. 10.737

Neuremičnine

Gostilno na krasnem prostoru sredi Ljubljane s kletmi za 10 vsagovov vina, hlevom za 30 konj in obširnimi stambenimi prostori pod ugodnimi plačilnimi pogoji za 650.000 Din — Realitetna pisarna, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 10.956

Enonadstropna hiša

s trgovskimi lokalom in prostim stanovanjem, gospodarskim poslovanjem, sodonosnostjo, vrtom in stambenim, ob glavni cesti, v prometnem kraju severne Slovenije takoj naprodaj. — Vprašanja pod »1923/10.884« na upr. »Slov. Narod«. 10.884

Malo posestvo

se kupi. — Ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod »št. 20/10.988« s pisom lege ter navedbe cene do 20. t. m.

Parcela

v neposredni bližini državnega kolodvora v Šiški in Dunajske ceste, v izmeri od 12.094 m², na prodaj. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.989

Kapim enodružinsko hišo ali vilo

z vrtom v Ljubljani. — Pismene ponudbe do 20. oktobra pod »Resni kupon 35/10.923« na upravo »Slov. Narod«. 10.923

Za sadjarstvo ali zelenjadarstvo

daje se v najem stavišče na vogalu Marmontove ceste in Tobacne ulice. — Kje se dobe pojasnila, pove uprava »Slovenskega Naroda«. 10.944

Trgovska hiša

(stara vpeljana) z gospodarskim poslojem, velikim vrtom in obsežnim njiivo, v prometnem trgu Slovenije, naprodaj. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.774

Nujno se išče večje posestvo

z najmanj 500 orali zemlje, po večini polja in travnikov. — Pismene ponudbe pod »Posestvo 10.897« na upravo »Slov. Narod«. 10.897

Žaga in mlin

na stalni 70 HP močni vodi, 20 minut od postaje, v bogatem gozdnatem kraju vsled družinskih razmer za 575.000 dinarjev naprodaj. — V Realitetni pisarni, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 10.954

Nova vila

v Ljubljani, z vsem komfortom, takoj vsa prosta, se prod. Več se poizve vsak delavnik od 1. do 2. ure popoldne na Aškercevi cesti št. 15 (dohod iz podaljšane Bleiweisove ceste). 10.854

KUPCI POZOR!

Prodaj posestvo z novim gospodarskim poslojem, 18 orali zemlje, večina hrastovega gozda, na lepi legi v bližini Smartna pri Litiji. Cena 170.000 K. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 10.930

Proda se lepa enonadstropna hiša

na lepem kraju, pripravna za trgovino. — Cena nizka; plačilni pogoji ugodni. — Vpraša se pri: Hinko Privšek, Realitetna pisarna, Ljubljana, Miklošičeva cesta 18/1. 10.771

Lepo posestvo

(6 oralov) ex Tandler v Smihelu št. 24 pri Novem mestu, obstoječe iz velike prostorne hiše, hleva, poda, lepih travnikov, njiv in sadnega vrta, se prod. Vse je ograjeno s tekočo vodo. 10.930

Hiša v Ljubljani,

tudi v okolici, s protim stanovanjem se kupi. — Kupčija še ta mesec, ker stopijo 1. novembra v veljavo nove take. — Ponudbe brez posredovalcev pod »Amerikanez 10.974« na upr. »Slov. Narod«. 10.974

Naprodaj vile

s prostimi stanovanji v Ljubljani in predmestju, stanovanjske hiše od 40 tisoč dinarjev naprej, gostilne, trgovine, pekarije, kmetijske posestva 2-100 oralov, gradbene, žage, mlina, gozdi, stavbene parcele itd. — Pojasnila daje: Realitetna pisarna, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 10.957

Naprodaj je enonadstropna hiša

skoro nova, s tremi stanovanji in vodovodom, na solnčnem kraju, ter nekaj vrta — v Novem mestu. — Ponudbe pod »Novo mesto/10.288« na upravo »Slov. Narod«. 10.288

Trgovina, gostilna in trafika

z gospodarskimi posloji, obširnimi vrtom v prometnem predmestju Ljubljane, se prod. z vsemi Koncesijami za 375.000 dinarjev v Realitetni pisarni, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 10.955

Naprodaj posestvo

z gostilno, tik kolodvora, oddaljeno četrt ure od večjega trga. Obstoječe hiše in lepega gospodarskega poslojpa, vrta in njive. V hiši je pet sob, tri kleti in vsa pritiklina. V njej se nahaja dobro obiskana gostilna. — Posestvo je pripravno tudi za vsako drugo obrt. — Nastopi se lahko takoj. — V najem se odda takoj nova in prosta na prodajalna v Novem mestu, pripravna za vsako trgovino. — Pojasnila daje Jernej Fabjan, gostilničar in mesar v Novem mestu. 10.819

Posojila

Gospodična rabi nujno 1000 Din in prosil blago osebo, da bi ji posojila. — Naslov se posli na upravo »Slov. Narod« pod Pomoč/10.963. 10.963

7000 Din posojila

iščem; v šestih mesecih vrnem 9 tisoč. Prvo vrsto na garancija. — Ponudbe pod »7 in 9 tisoč/10.998« na upravo »Slov. Narod«. 10.998

Mlad obrtnik išče 15.000 Din posojila

proti 25% obrestin za eno leto. Popolna vrednost na vključbo. — Ponudbe pod »Varno/10.942« na upravo »Slov. Narod«. 10.942

Dopisovanje

Znanja želi 42leten vdovec, zdrav in čvrst, trgovec in poslovnik iz Julijske Benečije z vdovo ali dekletom s premoženjem; tudi iz Jugoslavije ali Primorke lahko dopisujejo. — Le resne ponudbe pod »Jupiter 10.948« na upravo »Slov. Narod«. 10.948

Redka prilika!

Mlad, močan, zdrav vestransko naobražen trgovec z vpeljano trgovino v lastni hiši (na Spodnjem Stajerskem) želi v svojo živitno znanja z gospoditno boljše trgovske hiše in neoporečne preteklosti. — Ponudbe pod »Srečen zakon/10.932« na upravo »Slov. Narod«. 10.932

Zenitna ponudba.

Mlad samostojen obrtnik z večjim obratom, lepe zunanosti, se želi seznaniti z gospoditno, ki bi imela nekaj premoženja ali posestvo. Vdovec niso izključene. — Le resne ponudbe s sliko, katera se gotovo vrne nazaj pod »Mladost/10.899« na upr. »Slov. Narod«. — Tajnost zajamčena. 10.899

Zenitna ponudba.

Moški, 37 let star, z 1.000.000 Din premoženja v gotovini, resnega značaja, dobrega obnašanja, trgovsko naobražen, vendar brez znanja in pospeva, želi poročiti primerno samostojno gospoditno ali pošteno vdovo brez otrok s trgovino ali posestvom, če mogoče z večjim gozdom v kakem trgu ali vešč vaji. — Samo resne ponudbe s sliko diskretno pod »Dobroerčnost/10.966« na upr. »Slov. Narod«. 10.966

Ženitev!

Bogate inozemke in imovite nemške dame žele srečne omožitve. Gospodom, tudi brez imenja, da diskretno pojasnilo po nemško Ansk. Stabrey, Berlin N. 113, Steopische Str. 48. 10.927

Razno

</

Aikadont
zobna pasta, ustna voda,
zobni prašek.
Dobi se povsod. — Glavna zaloga
dolg. A. KANG, Ljubljana.

Damski modni salon
TEODOR KUNG
Ljubljana, Beethovnova ulica 9
izdeluje kostume, plašče in
toalete.

Solske knjige
Narodna knjigarna.
v Ljubljani.

Zidna opoka
normalno in močno žgana, pri-
znana najboljša kakovost se nudi
vsaka množina po dnevnem cen.
R. Smitowski, arhitekt
in mestni stavbenik, posestnik ope-
karne na Viču. — Rimska cesta 18
Zaloga na drobno na
Opekarski cesti 18. 7915

Peter Semko
I. jugoslovska barvarija,
krznarstvo in strojarstvo
Ljubljana, Križevniška ulica 7.
Barva lisičje kože, katere izdeluje
v najmodernejši garniture. Pre-
vezma tudi vsa popravila v mo-
derniziranju.

Strešno lepenko
Lesni cement
dobavlja v vsaki množini najceneje
Jos. R. PUH, Ljubljana
Gradaška ul. 22. Tel. 513

Spalni divani
otomane, klubove in salonske gar-
niture, žimnice in strik-modroci
vedno v zalogi.
RUD. SEVER, 10881
specijalna zaloga tapetniških
izdelkov in potrebščin,
Ljubljana, Gosposvetska cesta 6.
Sprejema naročila in popravila.

Življenska
eksistenca.
Išče se za tukajšnji okraj gene-
ralnega zastopnika, kateri
je zmožen prevzeti na lasten račun
naš hranilni prašek za ži-
vino, kateri je naš industrijski
predmet. Lep zaslužek zagotovljen.
Stalno, dobro idočo podjetje. Po-
trebni kapital 5000—10.000 Din.
Ponudbe na pisarno „ROBUSTA“,
MARIBOR, Račeva 6.

Nudjam u prvovrsnoj kvaliteti sve
vrsti sirova kaoi
somborskog sira u bačvicama, liptauera, trapista u komadima i od
1 kg, groyera u komadima od 5 kg, sira u crijevu, specialitet,
čajnog maslaca u komadima po 5 kg, čajni maslac u paketićima od
1/4 kg, svinjske masti u bačvicama od 20, 50 do 100 kg, sala, kačkava-
vaj, šalijem uz najjeftinije dnevne cijene. **Albert Jany, Sombor.**

IVAN MASTNAK
trgovina z manufakturo in konfekcijo
CELJE, Kralja Petra cesta 15
Priporočam cenjenim odjemalcem svojo veliko za-
logo češkega in angleškega blaga, debelo sukno
za povrtnike, vsakovrstnega sukna za moške in
obleke, barhand, cefir, belo platno, vse krojaške
potrebščine.
Velika zaloga gotovih povrtnikov (Raglan, Schlieter,
Schutzer), gumnih plaščev, lepih modernih oblek
za gospode in dečke po zelo nizkih cenah.

„NARODNA TISKARNA“
v Ljubljani izvirna točno
Naročila sprejema tudi
„NARODNA KNJIGARNA“
VIZITKE. KOVERTE IN
PISEMSKI PAPIRSFIRMO
KAKOR VSAKOVRSNE
DRUGE TISKOVINE ITO.
TELEFON ŠTEV. 304

Najstarejša slovenska
pleskarska in ličarska
delavnica
Ivan Bricej, Dunajska c. 19,
se priporoča. Izvršitev točna, cene
zmene. 2530

Cele opreme
za neveste, in entlanje
izdeluje točno in solidno novo-
otvorjena izdelovalnica
P. Jančigaj,
Ljubljana, Resljeva cesta 29/1 levo

Preklic.
Podpisani izjavljam, da nisem
odgovoren za kupčije, katere bi
sklepal v mojem imenu g. Davoria
Brišnik, bivši moj potnik. —
Omenjeni tudi ni upravičen pre-
jemati denarne zneske za moj ra-
čun, ker je pri meni iz službe od-
puščen.
Anton Storgar,
agentura-komisija z žitom in moko,
LJUBLJANA, Zrinskega cesta 2.

Velika zaloga
porcelana.
Emajlirana in luksuzna
posoda.
Priporočila se
Ana Kus,
LJUBLJANA, Resljeva cesta 4
(prej trg. barv g. Hauptmana)

Grabdeno podjetje
Arhitekt
V. Krainer & Ko.,
Jesenice.

Stavbna vodstva:
LJUBLJANA DOMŽALE
ZAGREB

Izšla je Blasnikova
Velika Pratika
za prestopno leto 1924
ki ima 366 dni.
„Velika Pratika“ je najstarejši slo-
venski družinski koledar, koji je
bil najbolj vpoštevan že od naših
pradedov.
Tudi letošnja obširna izdaja se
odlikuje po bogati vsebini, zato
pride prav vsaki slovenski rodbini.
Dobi se v vseh trgovinah po Slo-
veniji in stane Din 5. Kjer bi je
ne bilo dobiti, naj se naroči po
dopisnici pri J. Blasnika nasled-
nikov, tiskarna in litogr. zavod,
Ljubljana, Breg 12 10102

Plotenine
na
debele in
drebne
KENDA made by H.

Rabljeno
jutaste vreče
za moko
85 kg vsebujoče, in za otrobe 50 kg
vsebujoče, dobre, čiste in brez-
luknjaste kupi **Vinko Majdič,**
valjični mlin, Kranj. 6090

Novo črno brinje
in suhe slive
za žganjekuho ima v zalogi
I. Knez v Ljubljani,
Gosposvetska cesta 2

Gradbeno podjetje
Ing. Dukič & drug
Ljubljana,
Bohoričeva ulica 20

Pitajte!
Vašeg kučnog liječnika, pa će
Vam i on odgovoriti, da ni u jed-
nom kućanstvu nesmilje manjkati
dobro i pouzdano sredstvo. Za
pranje rana, ozljeđa, desiniferiranja
bolesničkih kreveta, zatim za in-
timito toaletu dama (irigiranje) jest
najbolje sredstvo

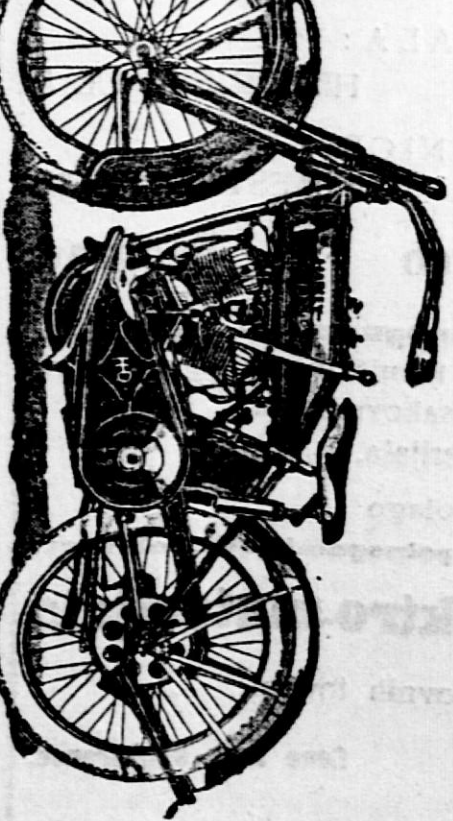
Lysosform
koi se upotrebljava kao 1—2%
postotna rastopina. Lysosform je
najpoznatije, već od decenija pri-
znato i znanstveno ispitano desin-
fektivno sredstvo. — Dobiva se
u svakoj apoteci i drogeriji u ori-
ginalnoj opremi. Provedjen sa
uputom o uporabi.
Generalno zastupstvo i depot za
cijelu Jugoslaviju:
Jugpharmacija d. d.
Zagreb, Prilaz 12.

Šumadija
zavarovalna in pozavaro-
valna družba v BEOGRADU
Jakićeva ulica 8
Glavni zastop za Slovenijo:
Ljubljana, Sv. Petra cesta 24
prevzela je imenom „Udru-
ženja za likvidacije inozem-
skih zavarovanj“ poslovanje
življenjskih zavarovanj za-
varovalnih družb Gresham
v Londonu in New Yorku
v New Yorku ter bude na
podlagi sklenjenih pogodb
sprejemala v bodoče pre-
mijske obroke, likvidirala
zavarovanja in ista ob do-
spelosti izplačevala.
Zavarovanci dobe vse po-
trebne informacije pri:
Šumadija, 10681
BEOGRAD, Jakićeva ulica 8.

HARLEY-DAVIDSON
najidealnejši motor-cycle za ture in šport.
GLAVNO ZASTUPSTVO ZA JUGOSLAVIJO
O. ŽUŽEK, LJUBLJANA SODNA ULICA 11.

Telefon št. 461.

G. F. Jurasek
Ljubljana
Walfova ul. 12
Uglašajem ter popravljem
glasovirje in harmonije, specijelno
strokovno in cenol

Žima
vseh vrst in morska trava
vedno v zalogi.
RUD. SEVER, 10680
specijalna zaloga tapetniških
izdelkov in potrebščin,
Ljubljana, Gosposvetska cesta 6.

Rogaška Slatina
Villa dr. Pečnik
Zdravniška penzija, sanatorij. Za
bolne na notranjih boleznih, za
ostale in odpočitka potrebne,
za katarje pljučnih vršičkov. Vsa
moderna zdravilna sredstva. Obilna
izvirna hrana. Kraina južna lega.
Prospekt. 4438

V Beogradu se prodaja
popolnoma ali deloma
velik prostor
blizu 2000 m, v sredini mesta, v
neposredni bližini nove skupštine.
Prostor leži ob treh ulicah. Na
istem stoji manjša hiša. Za po-
goje vrasati
dr. Djordjević,
Beograd, Kapetan Mišina br. 8.

O. BERNATOVIĆ
Priložnostni nakup
Moške raglane in obleke
od 500 Din naprej
Damske kostume in obleke
Obleke za deco
Trikotaža
Kožuhovalna
LJUBLJANA
Mestni trg št. 5-6

L. Mikuš
Ljubljana, Mastni trg 15
Priporočila svoje zaloge
dažnikov in soincal-
kov ter spremljajnih
palič.
Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Bakula
izdeluje in prodaja je
prva jugoslovska tovarna „BAKULA“
Jos. R. Puh
Ljubljana, Gradaška ulica 22
Tel. in urarb. 513.

Teod. Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 3.
Krovec, stavoni, galanterijski in okrasni
klepar. Instalacije vedovodov.
Naprava strelovodov. Kopalnice in klesane naprave
Izdelovanje posod iz pločevine za
firnež, barvo, lak in med vsake
velikosti kakor tudi posod (škafle)
za konzerve.

Trgovina in naklada muzikalija
Rikard Roskamp
Zagreb, Strossmayerova ul. 10
traži vještog i okretnog
pomočnika
sa dobri m poznavanjem
cijelokupne glazbene litera-
ture. Opširne ponude uz
priklop svjedodžaba, foto-
grafije, znanje jezika i na-
znaku plače slati na gornju
adresu.

Dražbeni oklic.
Na predlog dedičev po nedl. Ivanu Pogorelničnik
bo dne 23. oktobra 1923 ob 9. uri na licu mesta v Pa-
mečah-Trobljah prostovoljna dražba zemljišča vl št. 40
kat. obč. Pameče, obstoječega iz hiše z gospodarskim
poslopjem in 8 zemljiških parcel. Dve parceli sta gozda.
Skupaj meri posestvo 6 ha 34 a 80 m.
Cenilna vrednost in najmanjši ponudek sta dinar-
jev 166.267-50, vadij je 10. del cenilne vrednosti. Draž-
beni pogoji so na vpogled pri sodišču.
Posebej se isti dan na dražbi prodajajo pritlikina
in premičnine.
Okrajno sodišče v Slovenjgradcu
oddel. L, dne 11. oktobra 1923.

Zajamčeno popravljeno
LOKOMOBILI
WOLF-LANZ
10—20, 15—25, 20—32,
26—42, 30—49, 40—65,
55—82, 70—100, 85—120,
100—150, 135—175, 145—
195, 200—300, 300—400,
400—600 HP
dograjeni leta 1913—1921.
Enoletno tovarniško jam-
stvo. Prvorazredno, gene-
ralno popravljeno Stokovno
preizkušeni. Kurjava z vsa-
kim gorivom.
Oglejte si naše stalno
skladišče 20 lokomobil
Braća Fischer
d. d.
Zagreb, Pantovčak 5.

Rahim
8293
ADRIA
pecivni prašek
in vanilin-sladkor
ker je najboljši
in domač izdelek

Zobozdravnik - špecialist
Med. univ. dr. Ivan Oblak
se je preselil
v novo zgrajeno palačo
„Vzajemne posojilnice“ na Miklošičevi cesti
poleg hotela „Union“.
(Dosedanja ordinacija Stari trg 34.)
Ord. 8—12, 2—5.

Zahvala.
Vsem, ki so nam ob smrti našega preljubega
brata, strica in svaka, gospoda
Valentina Dolenca
finančnega blagajnika v pokoju
izrekli svoje sožalje in prišli od blizu in daleč, da
ga spremijo k večnemu počitku, izrekamo tem po-
tom našo iskreno zahvalo.
Prav posebno zahvalo pokojnikovim uradnim
tovarišem, upravnemu svetu in ravnateljstvu Trgov-
ske banke, škofjeloškemu Sokolu, prijateljem lovcem
in pevskemu odseku škofjeloškega Sokola za gen-
ljive žalostinke.
V Stari Loki, dne 12. oktobra 1923.
Jerica Hubad roj. Dolenc, sestra
Franco Dolenc, brat

Gosli.

Gosli je splošno ime, katero zaznamuje godalar violino, violo, čelo in bas. Najmanjša med njimi je viola. (Diskantzeige skant) Pred letom 1540 se violina sploh ne omenja. Domneva se, da je bil Duffenbrucker (Tiefenbrucker) prvi, ki je začel izdelovati violine. Sodobno ž njim se je pečal z izdelovanjem gosli tudi Kerlino (Kerl) oboja Nemca iz Južne Tirolske. Pred njima je bila viola v splošni porabi, toda skoro izključno pri cerkveni glasbi. O violi so trdili, da ima človeški glas (vox humana), kar ji je priborilo priljubljenost.

Z neverjetno naglico pa ji je njena hčerka violina prevzela prvenstvo med godali. Za časa Amatijev, Stradivarija in Gvarnerija si je osvojevala tako stališča, da je ni bilo svetčnosti, bodisi cerkvene ali kronanih glav, kjer bi violina ne bila igrala glavne vloge in to tembolj, ker so ravno imenovani mojstri izpopolnili violino do take popolnosti, preko katere se do sedaj še ni prišlo. Morda se tudi nikoli prišlo ne bo, to pa vsled tega, ker so instrumenti omenjenih mojstrov — skoro bi se reklo — dovršeni.

Nastane torej vprašanje, ali so poznani klasični mojstri zakone fizike in akustike bolj kot mi, ali pa so instinktivno, potem poskušeni prišli do mere popolnosti. Z gotovostjo se tu ne da trditve to, ne ono. Ker nam stari mojstri niso zapustili prav nobenega sleda o načinu svojega izdelovanja (razen svojih izdelkov) kar bi nas mogoče napotilo na sled matematičnega preračunavanja in akustike, moremo pač s prejšnjo gotovostjo trditve, da nam niso imeli ničesar zapustiti. Morali pa so poznati zakone elastičnosti, to nam dokazujejo njih izdelki.

Ako zasledujemo dobo goslarstva v svetku, dobimo naraščajočo in padajočo rto, ki se da pojasniti s stopnjevanjem poznanih fizike. Črta gre polagoma navzgor, doseže najvišjo stopnjo v dobi rodovine Amati, Stradivarija in Jos. Gvarnerija del Gesu, na to pa jame padati. Znanje fizike so pridobili s prakso in se jim ni zdelo vredno upoštevati to znanje kot teorijo.

Iskali misterij v izdelkih starih ital. mojstrov potom krogov, elips, parabol, ravnih in višjastih črt je kvadratura kroga. Omenjeni mojstri se gotovo niso pečali s takimi nestvori. Prišli so do popolnosti potem poskušeni. Obdarovani s finim estetičnim čutom, imajoč dosti časa na razpolago, so študirali svoje izdelke komad za komadom in morebitne komanjlitivnosti skušali izboljšati na prihodnjem instrumentu. Tako so po trudopolnem delu dospeli do vilja, kateri jim je blestel pred očmi ob vridnem in vstrajnem delu. Ne smemo namreč misliti, da so bili vsi mojstri egoisti, ki so skrivali svoje načrte, ali kakor mnogi domnevali, da so vsak načrt, ko je bil realiziran, sezgali, hoteč izbrisati vsako sled svojega truda poznejšim rodovom. Ne! Niso nam nič zapustili, ker ničesar niso, razven izvanredne prakse, pridobljene s finim estetičnim in zvočnim čutom, katera pa se je zgubila pri naslednjih, ne zbog malomarnosti, marveč zbog večje zahteve po izdelkih; pričela se je konkurenca in začela se konec klasične dobe goslarstva.

Velikanski napredek tehnike je šel mimo goslarstva in se ga niti dotaknil ni. Geslo »Nazaj h klasičnim mojstrom« nam odneva od vseh strani, od mojstrov ravnotako kot od fizikov in akustikov. Kopirali kot bi se kopirali dalaj! Saj je vendar popolnoma izključno kopirati gosli, da bi dobili natančen model. To so priznali in priznavajo najboljši mojstri. Kaj se tukaj že ni vse poskusilo. Kar premore človeška fantazija vse, prav vse so poskusili. Iskali so in iščejo skrivnosti, katera ne ekzistira. In vendar se še vedno najdejo ljudje, ki verujejo, da je nekdo iznašel skrivnost (katere seveda ne izda) s katero je mogoče vsake gosli izpopolniti do najvišje mere.

Ne pelje do uspeha, ako občudujemo linije in se divimo vzbočenju violine, to je samo tehnična stran; violina pa je akustično telo. Ako hočemo študirati violino kot akustičen aparat, se moramo poglobiti v njeno notranjost. Pri akustični dvorani odločuje slog, nikdar tvarina ali celo zunanje oblike. Ta primera je sicer groteskna, toda ne tako napačna kot se vidi na prvi pogled. Za dokaz naj nam služijo klasični instrumenti z debelino 1,8 mm in 4 mm. Ako bi debelost lesa odločevala, bi bile ene dobre, druge slabe. Temu pa ni tako, ampak dobre so oboje. Zakaj? zato ker Stradivariju ni bila merodajna zunanja oblika, ampak notranji akustični prostor.

XIX. stoletje je bilo stoletje preizkusov. Star les, prepariran les in različni laki naj bi prinesli zarezljivi uspeh. Stari mojstri niso rabili starega lesa. Instrumenti izdelani iz starega lesa, bi se ne bili ohranili do naše dobe, to bi priznal vsak fizik. Dosti bolj ni s prepariranim lesom. Gosli zgrajene iz prepariranega lesa imajo lahko nežnejši ton, imajo pa vsled kemičnega procesa tudi že kal smrti v sebi. Tudi lak ki, instrumentov ni taka skrivnost, kot se misli. Nisem kemik, a vendar lahko trdim s precejšnjo gotovostjo, da so rabili kremoneški in brečianski mojstri za lak skoro izključno sandarak, mastix, damar in elemi; jantar ni prišel dosti v poštev. Imenovane smole so bile raztopljene v alkoholu, brez olja. (Izvezmiš trpentinovo olje, radi lažje uporabe). To nam jasno pričajo klasični instrumenti, na katerih je lak ostal nepokvarjen. Olinati laki ne vstrajajo tako dolgo. Ako primešamo smolam olja (laneno, makovo, rožmarinovo ali orehovo) je lak sprva mehkejši, kasneje trši, nastaneta dva dobi: doba sušenja ali oksidacije in doba razkroja. V prvi dobi se lak posuši do doba in je elastičen kot kavčuk, v drugi dobi postane olinati lak vsled upliva zraka in svetlobe, kot vsa organska telesa krhke, drobne in začne razpadati. Smole, raztopljene v alkoholu brez

olja ne razpadejo (izvezmiš šelak in kolofon, ki se razkroji vsled lastne krhkosti in sta vsled tega za dobre gosli popolnoma nerabna. Glavna sestavina laka kl. goslarske dobe je bil sandarak.

Koliko so se trudili z uglaševanjem (obeh) rezonančnih plošč. Uspeh vedno ničja. Iskali so lastni ton in po njem skušali doseči pravilni glas. Oboje je narobe. Lastni ton č mora imeti dobra violina. Da! Toda ni odvisen glas od lastnega č, marveč č je naravna posledica akustičnega prostora v violini.

Vsakdo ve, da je bisernica mnogo manjša od violine, in vendar dobimo pri pravilno sestavljeni obliki ravno isti lastni ton. Viola je večja za eno kvinto, njen lastni ton pa samo za eno terco. Razliko povzročuje notranji akustični prostor. Vsi vzroki dobrega ali slabega glasu imajo svoj izvor v akustični notranjosti. Oblika violine je logična posledica notranjega, akustički odgovarjajočega prostora. Ne smemo misliti, da vibrirajo posamezni deli po svojem ustroju vsak zase ad libitum, in da je ta mehanika tresljajev ton. Ton bi bil, toda kakšen! Kolikor bolj celotno vibrirajo posamezni deli, tem lepša harmonija, toliko popolnejši je ton. Do te harmonične zgradbe posameznih delov, združenih v celoto, se pa do sedaj še ni prišlo po poti teorije: vsi večji uspehi zadnjih 2 stoletij slone na praksi. Do sedaj je odgovarjala vsaka teorija. Čim več teorije, tem slabše gosli. To se glasi precej čudno, a je resnica. Sloveči akustik v. Hölmholtz ni mogel drugega povedati, kot da imata (obe) rezonančni plošči velik upliv na glas. Zakaj imata velik upliv, tega ni povedal. Bennewitz pravi: »Les ni kovina in violina ni stroj, ki bi se dal vnaprej matematično določiti.« Slavni francoski akustik Savart se je mnogo pečal z violino. Njegove razprave so zanimive, za izboljšanje gosli pa so brez vrednosti.

Ne teorija, ampak praksa nam že odpira pot v klasično dobo; ne nazaj, kot je bilo geslo do sedaj, ampak naprej. Ni več daleč čas, ko bodo nove violine tako dobre, kot so one klasične dobe. Val časa je zgrabil vse boljše mojstre in jih potegnil v vrtimec notranjosti. Instinktivno, brez vsake zveze med sabo, so jeli zasledovati eden in isti cilj: Violina se mora izdelovati od znotraj. Napredek je očividen. Današnje mojstrske gosli že prekašajo klasične instrumente druge vrste.

Ni nam niso zapustili stari mojstri, razven izredne prakse, katero je ugonobila konkurenca. Ne iščimo skrivnosti, katera ne ekzistira. Ako si pridobimo prakso kot so jo imeli stari mojstri, bomo i mi zapustili našim potomcem enakovredne instrumente. M. Mušič, goslar.

Moj idealen mož.

(Kakor si ga je zamislila neka Angležinja.)

Moj idealni mož? Da, zdi se mi, da sem ga videla pogosto v sanjah, dodi ne vedno dovolj jasno. Toda bil je vedno visok in krepak; na vsak način zelo močan, toda ne preveč lep, prej mož, o katerem bi dejali, da ima pošteno lice in ki bi mu instinktivno zaupali. Jaz si ga predstavljam kot hladnokrvnega in zaupajočega v svoj mož, zdi se mi, da sovraži vse negativne lastnosti človeške prirode. V javnosti je odločen in zna doseči s silo svoje osebnosti to, kar hoče. Dela z vnuem, ljubi svoje delo in je seveda v poklicu dosegel visoko mesto. In res, vsa javnost vidi v njem odličnega člana družbe. Vedenje mu je doma in v družbi izborna. Njegov nastop se odlikuje v tem, da ima najfinjši zmisel in razumevanje za malenkostne življenjske probleme, kadar se zasmeje, se smeje glasno in od srca, in rad ima okrog sebe deco, s katero uganja čudovite šale. On je v istini blagorodna duša.

Společka sva si čisto navadna znanca. Srečava se slučajno tu in tam in govori o vsakdanjih stvareh. In glej! Hipoma se postavi svet na glavo in on me izbere izmed vseh drugih žensk. Snubi me ne zato, da bi me obožaval kot nedosegljivo boginjo, nego da me ljubi za to, kar sem. On pozna moje napake, toda ker so moje, smatra celo, da je potrebno, da mi jih oprosti. Med nama obstoji nepopisna vez. hi ne dopušča niti nespornazuma niti prepira. In ker sem ženska, iščem in najdem v njegovih očeh pogled, ki je samo moj... Napisala sem to v naglici, kakor mi je pač prišlo na um. Morda je slika površna, morda sem našetela premalo moških vrtilin, toda kdo bi mi zameril, ko pa še nimam moža in ne vem, kakšen bo, kadar ga dobim in če ga sploh dobim. Zelela pa bi, da bi bil tak, kakor sem ga opisala.

Druga Angležinja, ki že ima moža, pa je dopolnila karakteristiko njenega ideala tako-le: Poznam moža, ki ni prav nič podoben prav kar opisanemu vzorcu. Majhen je in nadušljiv, izredno sramežljiv in redko kdaj soglaša z menoj. Znanci se ga izogibljejo in splošno je zelo neprijazen. Smešno in neumno je to, toda ne morem pomagati — boj se teme, sovraži delo in otroke, izvezmiš svoje. Polovico življenja je prešel v enem in istem mestnem uradu in malo je upanja, da bi se kdaj zvišal njegovi dohodki. Z eno besedo, neznan bitje v očeh vsega sveta in vendar je za ženo, ki jo tudi poznam, idealen mož. Čudno, kajne? Ne, čisto nič čudnega. To je moj mož in jaz ga ljubim.

Veseli do življenja.

Iz gorenje knjige, ki nosi še drugi naslov »Kako zaslediti tajno srečo« in ki jo je napisal Orison Sweet Marden, je vredno prebrati si naslednji odstavek:

Vzgojni sestav, ki vlada dandanes, nas nauči vsega, samo tega ne, kar bi bilo najbolj potrebno: umetnost življenja. Sole in učilnice nam vtepijo v glavo množico stvari, ki nam ne bodo nikoli neposredno služile v dejanskem življenju, jedva pa se na rahlo dotaknejo proučevanja našega čudovitega človeškega ustroja, in več kot eden vseučiliški diplomiraneec more samo za silo podpisati lego in poslovanje življenjskih nopolov, od katerih zavisi naš obstoj in naša blaginja. Prenekateri je dobro podkovani v starih jezikih, v zgodovini, v modroslovju, v družboslovju, ve pa bore malo o rečeh, katere je treba iz tehtnih razlogov bolj poznati nego vse vede sveta, namreč svoj lastni organizem in način, kako je ravnati z njim.

Umetnost življenja je važnejša nego vsaka druga stvar, in pri vsem tem gre človek skozi življenje, ne da bi poznal sestavo svojega telesa, ki je dosti bolj natančno in ki zahteva mnogo več pozornosti ter pažnje, nego najbolj kočljiv stroj.

Kaj bi si vi mislili o možu, ki bi si kupil najbolj kompliciran avtomobil na svetu ter ga izročil zagovodniku, kateremu se niti ne sanja o njegovi zgradnji, češ naj mu služi kot vozilni ali krmilni na velikem potovanju, kamor se odpravlja z vso svojo družino?

Da postane vozač izvežban in spreten, se mora navaditi, kako se avtomobil razdeva, seznaniti se mora z vsemi njegovimi deli in njih poslom, zakaj dragocena življenja bodo zavisela od njegove vednosti, od njegove večine in njegove skušnje. Toda kaj ve večina ljudi o tej čudežni človeški mašini, tako imenitno sestavljeni, da sledijo in sleherni izmed neštevilnih njenih stanic izpremeni vsaka misel ali vsak pokret duha?

Strokovnjak življenja ne bi oviral dnevnega opravila v človeškem stroju, kakor to delajo po večini naši vrstniki, ker jedo preveč ali pa ne dovolj, ali ker nimajo reda v svojem načinu življenja. On ne bi hotel oboleti za dneve in dneve s tem, da bi slabo ravnal z nejnimi živčnimi stanicami možgan, prepustil se sru, sovraštvu, strahu, skrbem ali ljubosumnosti. Nasprotno, štiti bi to mehko ter občutljivo ustrojstvo pred množico njegovih telesnih ali umstvenih neprijateljev.

Kaka škoda, ker zemljani po navadi ne poznajo vede, ki bi jih naučila gibati človeški stroj s kar najmanjšim trenjem, in bi jih navadila skrivnosti, kako naj se izkorišča okolica v lastni prid in se pretvarjajo vse razmere v življenjsko gradivo, prav kakor je Michelangelo izrabljial vse svoje skušnje za udeležitev svojih umotvorin.

Najboljši hipon je zmožen pretvoriti v gonilno silo nekako 20 % energije skrite v premoagu, s katerim zakurimo, dočim človeški stroj v svojem najboljšem stanju še ni sposoben pretvoriti v ognilno moč najšibkejši odstotek človeške energije ozkroma razumnosti.

Pod znanstvenim vodstvom bi človeški stroj postal zmožen proizvajati čudovite sile soglasja in skladnosti, neprestano srečo. Vendar kdo je kdaj silšal, da bi se bilo govorilo o »veščaku«, izvedenem v življenjski modrosti? Svoji organizem tolikanj trpinčimo, da je načelno nezmožen proizvesti vsaj najmanjšo merico tega, kolikor bi mogel dati. Mnogo ljudi, ki postali mojstri v vladanju svojih zadev in kupčiji, je propadlo in »ga pokonilo« v svojem življenju. A. D.

LYA MARAI LYA MARAI
RENO MATIGA
KATJUŠA MASLOVA
od 11. do 14. oktobra

Podmorski potresi.

Ze pri zemeljskih potresih smo večkrat nesigurni; ne vemo ali bi določeni pojav prištevati tektonskim (distlokacijskim) potresom ali vulkanizmu. Se bolj nas to ovira ob motenju podmorskih potresov. Podmorske eksplozije lahko povzročijo podmorski potres ali pa obratno: iz razpok, ki so nastale potom potresa, privre lava. Le tedaj, kadar občutimo podmorski potres tudi na kopnem imamo opraviti brezdvomno s pravim tektonskim potresom.

V dvomljivih slučajih, kjer bi tektonski značaj težje razlikovali od vulkanskega, merimo vodno temperaturo. V Atlantskem oceanu so opazovali, da je vršlo morje na nekem mestu, kot voda v posodi. Prav blizu ladje se je dvigala v zrak para, kot bi se kadilo iz dimnika. V morje so spustili svinčenko na vrvici, ki ni dospela do dna, pa sta bila vseeno vrv in svinčenka popolnoma vroča. Nemogoče pa je bilo izračunati oddaljenost vulkanskega ognjišča, ker imamo še do danes premalo akuratih opazovanj. Na vsak način bi govorili tu o vulkanskem pojavu.

Tektonskih podmorskih pojavov seveda ne moremo razlagati z gubanjem, ker manjkajo morskega dna gorovja v pravem pomenu besede. Tu pridejo upošteje prelomli, predvsem v takozvanih oceanjskih jarkih.

Vulkanski podmorski potresi nastanejo vsled podmorskih erupcij. Te erupcije so lahko erupcije pare, plinov ali izbruh žarčice lave, ki po stiku z mrzlo vodo maso ravnatoko lahko razvija pare.

Kakšne so razmere ob vulkanski erupciji v globokem morju, ne vemo, ker tega ne moremo opazovati! Vendar ne smemo dvomiti, da se javljajo tudi v podmorski zemeljski skorji in to še v dosti večjem obsegu nego na kopnem.

Zgodovina nam pripoveduje o mnogih takih erupcijah. Ako ni bila globljina,

morja posebno velika in, ako je bil izbruh dosti močan in je dalj časa trajal — je pogledat pravcati nov otok iz morja. Ker so bili pa taki otki zgrajeni večinoma iz pečin in vulkanske žilindre, jih je morsko kipeenje kmalu zopet uničilo. Tako se je pojavil med Sicilijo in Tunisom l. 1831 otok, ki so se pravdali za njegovo last Angleži in neapolitanski kralji. Dobil je celo sedem imen. Angleži so razvili na njem svojo zastavo in so postavili baje celo telegrafsko postajo. A vse skupaj ni nič pomagalo... Po preteku šestih mesecev se je spet pojavil s tega sveta in izgini pod morje.

Lava sama tvori takim otkom bolj trdno podlago; otoka Sv. Jan. Bogoslov (obseg 4 km. abs. višina 100 m) in Novi Bogoslov (obseg 1,2 km, abs. višina ca. 200 m) v Berlinskem morju stojišta še danes. Tudi nekaj Liparskih otkov pri Siciliji je nastalo nekaj najbrž na ta način. Z gotovostjo pa trdimo to lahko o otoku Vulcanello, ki se je spojil v srednjem veku z otokom Vulcano.

Ravnatoko, kot pod morsko gladino, pa se pojavijo potresi lahko tudi pod jezersko gladino. Opazovali so jih n. pr. na jezeru Neuenburg (na obronkih švic. Jure), kjer so se pojavili 50—60 cm visoki valovi, kižub popolni tišini vetra.

Kadar se pojavi na morskem dnu distlokacijski potres, se nadaljuje potresni valovi v vodi. Občutimo jih tedaj, ko zadenejo na kako drugo telo, n. pr. na kruno ladje, kot momentani sunek. Potnikom na tleh se zdi, da je zadelo ladjo ob dne ali ob kako pečino. V lahkem slučaju se ladja samo stresne, toda pojavi se lahko tudi posebno grmenje in tak pritisk na ladjo, da so lomijo jambori.

Mnoge nesreče na morju, ki si jih razlagamo na ta način, da je zadelo ladjo ob neznane pečine ali plitvine, so pravzaprav posledica podmorskega potresa. Na morski površini ne povzročajo nobenih vidnih valov — razen, če so potresni sunki usmerjeni vertikalno, da prebijejo vodne sloje in vržejo v zrak vodne curke, ki kličo vreli vodi.

Vzrok potresu ob podmorskih erupcijah so momentani vertikalni sunki žarčice- tekoče lave, katerim sledijo eksplozije pare. Ker se vse to dogaja na primeroma majhni površini, je tudi vpliv sunkov omejen. Pojavijo se kot stolp visoki snopasto oblikovani vodni stebri. Povzročijo jih prostrane eksplozije par, ki se vzpenjajo v mogočnih mehurjih proti površini in potegnejo seboj vodne mase.

Pri močnejših erupcijah se pojavijo svedra tudi ognjeni curki in lava sama na morski površini.

Razne stvari.

• Altkot v človeškem telesu. Učenjak dr. Stoklas je dokazal že pred 20 leti, da se ogljeni hidrati pretvarjajo v našem telesu potom delovanja nekih fermentov v alkohol. Učeni kemikar predava te dni o tej stvari v Parizu pred strokovnjaki, potem pa odide predavati v Ameriko, da se bodo tudi Američani učili, da nosi vsak človek v sebi malo tvornice spirita. E. A.

• Popravilna dela v Tokio. Po vestih vplivnih oseb japonskega trgovstva se bo glavno mesto Tokio zgradilo, da bo lepše nego v preteklosti. Z druge strani pa se poroča, da bosta Tokio in Yokahama ostali majhni naselbini med tem ko bosta centralni prelozini na Osako in v Kobe. Vlada, ki se nahaja v Osaki je votrala ves budgetni pribitek za leto 1923, ki znaša 360 milijonov jenov, za prenavljanja dela. Število pri potresu usmrčenih ranjenih in poškodovanih znaša 1.365.749 oseb. Tokio je pod kontrolo vojaštva in nad mestom visijo izvidni zrakoplovi. Dosedaj je bilo sežgano 600.000 trupel. V Jokahami je bila usmrčena četrtina prebivalstva tj. okoli 110.000 oseb. Ameriška zbirka Rdečega križa je presegla vsoto 5 milijonov dolarjev.

• Eno največjih elektrarn zgradilo v bližini Londona. Ta elektrarna bo sploh ena največjih na svetu in bo mogla kriti vsa potrebo električnega toka v Londonu in po vsej njegovi okolici. Po južnem Londonu se napelje tok pod Temso po posebnem predoru potom kabla v premeru 7 čevljev. Tunel se napravi 60 čevljev pod gladino reke.

• Japonska potresna katastrofa. Po poročilskih poročilih se je povodom potresa v Tokiju vrglo 316.000 hiš, t. j. 71% skupnega števila stanovanj v glavnem mestu. Število ponorečenih se čeni na 1.356.000, t. j. 67% skupnega prebivalstva. Do 6. septembra je znašalo število zgorelih nad 60.000. V Jokohami je bilo od 85.000 hiš uničenih 90%. Sodi se, da število žrtev dosega 110 tisoč, t. j. četrtina prebivalstva. Do 5. im. so našli nad tisoč potresnih sunkov. Pokrajina nesreče se razteza 160 km od severa proti jugu in 200 km od vzhoda proti zapadu. Obsega 5 velikih mest s številnimi kraji, v katerih je bilo 6 milijonov prebivalcev. Notranje ministrstvo in županstvo v Tokiju že proučava nov načrt za zgradbo in regulacijo mesta in demontirajo se vesti, da bi se prestolnica premestila kam drugam.

• Metuzalem novega veka. Po poročilih finskih listov je umrl te dni v Peloski obmeji Litvinske človek, ki je bil star 168 let. Za dobo celega svojega življenja je bil moč telesno in duševno popolnoma zdrav. Rodil se je leta 1755, bil je vojak ruske carice Katarine II, služil je pod carjem Aleksandrom in se udeleževal v bitkah pri Austeralitu, Friedlandu in Borodinu. Nikolaj I. mu je nakazal doživljensko pokojnino. V starosti 93 let se je oženil v tretje in je imel a to ženo, s katero je živel 50 let, troje otroki.

• Priznanje resnice z narkozo. Ameriški šteti poročajo o zagometni medicini, imenovani skopolaminu, ki ima čudo-svojsvo, da človeka kateremu je bila vcepljena, prišili, povedati resnico. Iznajditelj tega vplivne skopolamina dr. House zagotavlja, da njegovo sredstvo vpliva na možgane in govoriča človeka na tak način, da govori in odgovarja na vprašanja pri polni zavesti ne da bi to opazil. Dva ameriška kaznjena, ki jim je bilo to sredstvo vcepljeno nista priznala samo zločine, katerih sta bila obdolžena, temveč tudi zločine, katerih niti obtožena nista bila. Dr. House ima v Ameriki naravno mnogo nasprotnikov, ki ga imenujejo karlistana. Vsekakor bo sredstvo, tako poroča »Tribuna Illustrate«, ki prinaša silko poskusa dr. House, povzročilo pravo socialno revolucijo, ki bo imela najhujše posledice, kajti bilo bi strašno, če bi se vsakega človeka prisililo, da govori resnico.

Opakarniški stroji
in kompletne opreme za opt.
kamin, termice, električni izdelki in inženirski
Kamkolomni stroji
Transportne in razkladalne naprave
za kamin in mehaniko klap
Zerlati, štrpici, vilji za robnike
(Förderhaspel)
Odviski vretena in kovinskih tulja
vseh vrst
opreme za steklarne

LUDWIG HINTERSCHWEIGER & CO
MASCHINENFABRIK, EISENGIEßEREI G.m.b.H.
LICHTENBERG, WELS, O.Ö.

Štev. 17.
Zastopnik za Slovenijo, Hrvaško in Jugoslavijo:
AUGUST LECHNER, GRAZ
Mühlgasse 40, I. Stock

OSRAM
Resino
Svetlobni Tok

Enkrat
za vselej se Vam priporoča samo
veletr. R. Stermecki, Celje, ako
hočete res dobro in poceni kupiti

ČEVLJE

ročno, domače delo, kakor tudi fine tvorniške, obleke za ženske, moške i otroke, perilo, kluboce, plet. jope, čepice i šale, kravate, rokavice, nogavice in sploh vsa modno robo za dame in gospode. — Trgovci engros - cene.

OSRAM
Dobra razsvetljava
podpira oko in roko.

OSRAM
NITRA

OSRAM
to znamko mora nositi žarnica

Oglasni del! Anončnega in reklamnega zavoda „APOLLO“, Ljubljana, Stari trg štev. 19. Oglasni del!

Sprejema naročila za vse tu- in inozemske časopise po predpisanih tarifnih cenah. kolodv. in prometnih prostorih. Pri večkratnih naročilih omenjenih reklam primeren

Lastna izdaja najmoder. in najuspeš. parmanentnih reklam, katere izvršuje na popust. Točna in solidna postrežba. Konkurenčne cene. Proračuni brezplačno.

Ljubljana, palača Ljublj. kred. banke. STEGU in DRUGI Viš — Glince štev. 5. Kom. družba za strojno in električno industrijo. Dobavlja: elektr. material, elektr. motorje itd. vseh vrst stroje, transmisije, specialno podjetje za stroje lesne industrije. Konc. podjetje za elektrotehniko: naprava elektr. central visoke in nizke napetosti za luč in moč, izvrševanje vseh elektr. inštalacij. Konces. podjetje za: parne in vročevodne kurilne naprave, vodovodne inštalacije, popravilo in postavitev parnih kotlov. Lastna delavnica za elektrotehniko, stavbo in strojno kličavničarstvo, mehaniko.

Pisalne stroje na obroke The Rex Co. Telefon 268. Ljubljana Gradjske 10.

VILJEM SEQUARDT, Ljubljana, Selenburgova 4 (na dvorišču). delavnica za precizno mehaniko. Geodetični instrumenti, hidrometrični aparati, planimetri, pantografi, logarit. računal, merilni trakovi, nivel, letve in trasirke, prismatična in druga precizna merila. Precizna risalna orodja. Popravilo promptno in solidno. „KORANIT“ zajamčeno pravi asbestni škrtli za kretje strok. KORANIT ne premoči, ne odzobe se ne loml in ne trga, je popolnoma siguren proti ognju, toči in viharju, tehta na 1 m² samo 12 kg, je neomejeno trpežen, je boljši kot vsi eterniti, je najboljša in najcenejša streha ker ne potrebuje nikdar popravila. Fran Hočevar Ljubljana, Dunajska cesta 39.

Jugometalija! Splošna kovinska industrija izdeluje vse vrste kloparska, kotlarska, vedevočne-inštalacijska dela. Prevzame najrazličnejše predmete za pocinkanje, pocinjaje in autogenično varenje! Točna in hitra postrežba! Ljubljana, Kolodvorska ul. 18. POZOR! Lesno strugarstvo! Rok Cakš, strgarski mojster Ljubljana, Eg. Šiška št. 18. Izdeluje vsa v to stroko spadajoča dela najsolidneje in najceneje. Mihael Peternel Ljubljana, Celovška 89. Eksport luksuznih čevljev lastnoročnega izdelka. Na drobno! Na debelo!

Elektrolitne bakrene žice in bakrene vrvice itd. Izdelek Hedderheimer Kupferwerk und Süddeutsche Kabelwerke A. G. Frankfurt am Main. Visoko in nizkonapetostnega PORCELANA tovarne H. Schomburg & Söhne, A. G., Porzellanwerke, Margarethenhütte, Rosslau, Schwandorf. — Velika zaloga! Samo na debelo!

KAROL BASTIANČIČ zavod za tehnične in elektrotehnične potreščine. Centrala: Ljubljana, palača Ljubljanske kreditne banke 1b/III. Bzobjavi: KABA, Ljubljana.

ISOLATORJEV za visoko napetost, motorjev, generatorjev in transformatorjev trdke Lloyd-Dynamowerke, Bremen. ELEKTROLYT-BAKER. Ia IZOLIRNI trak „DURABIT“ Zahtevajte ponudbe!

Konfekcija Specijalna damška in moška krojačnica Najmodernejši kroji po meri. Lastna zaloga angleškega in češkega blaga. Gene povsem konkurenčne.

BRATA BRUNSKOLE LJUBLJANA Zidovska ulica štev. 5.

Trgovski uradnik, samostojen knjigovodja in korespondent se sprejme v nekem podjetju v Celju. Le v istini večji gospodje, ki so vajeni samostojnega dela, naj pošljejo svoje oferte na upr. Slov. Nar. pod „Trgovski uradnik-10816“.

Makovskog belog luka mi je prispela večja količina te nudim uz povoljno cenu. Dj. P. Prodanović, Novi Sad, Futoški put 34.

Inserirajte v „Slov. Narodu“.

Važno naznanilo!

Skoro vsi paviljoni Ljubljanskega velesejma prekriti s krovno lepenko

Jugosl. importno in eksportno podjetje ING. RUDOLF PECLIN. Stroji za vsako industrijo, lesno in kovinsko; poljedeljski stroji in orodje; lokomotive in motorji; vseh vrst silskalnice; veletrgovina železa za stavbene in konstrukcijske svrhe. — Tovarna poljedeljskih strojev, livarna za železo in kovine F. FARIČ iz deluje vse predmete iz litega železa v vsakimnožini in velikosti točno po modelih, armature iz medu in kovin za vsako potrebo. Tel. inter. 82. MARIBOR, Trubarjeva ul. 4. Tel. inter. 82.

Kamgarn, sukno, dubl, pliš in druga manufaktura iz prvih čeških in angleških tvornic došlo! Oglejte si pri

„RUBEROID“ Najcenejša, ker vsled velike trpežnosti najboljša! Založniki: LJUBLJANSKA KOMERCIJALNA DRUŽBA Z O. Z. Ljubljana, Bleiweisova 18. — Telefon 408. Gradbene potreščine. Ksilolitna tlakovanja, Asfaltovanja.

TVORNICA SVINČENIH PROIZVODOV J. B. ULRICH D. D. GENERALNA POSLOVNICA IN SKLADIŠČE ZAGREB, JELACIJEV TRG 25. TEL. 13-46 Svinčeni proizvodi: svinčene cevi, svinčene plošče, (orig. Winiwarter), plombe, svinec v skladih, šipkah i. t. d. Pločevine: črne in pocinkane (orig. G. Winiwarter) in angleške pločevine. Stanol: v raznovrstnih barvah in načrtih. Cevi: plinove, črne in pocinkane, parne cevi, železne flanzene cevi. Deli za spajanje, cevi (fitingi) iz litega kovanega železa. 10631 Kopalnice i. t. d.

Lenasi & Gerkman, Ljubljana.

Novosti v damskih klobukih iz klobučevine in v vseh modnih barvah. Najnižje cene! Največja izbira!

Jadranska banka a. d. Beograd Dionička glavnica: Din 60.000.000.— Rezerva: Din 32.515.000.—

Armstrong-Whithworth Jugoslavija

modni salon

Podružnice: Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegovo, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Sibenik, Zagreb.

Izveštavaju, da su otvorili svoju kancelariju u Palati Jugoslovenske banke, Kolarčeva ulica br. 1, Beograd, i da su počeli primati narudžbine za slijedeće kao i za mnoge druge predmete čiji se spisak može videti na zahtev:

Stuchly-Maške Ljubljana, Zidovska ulica 3

Amerikanski odio. Maslov za brzojaze: JADRANSKA. Afilirani zavodi: Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar. Frank Saher State Bank: Cortland Street 82, New-York City. Banco Yagualano de Chile: Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Parne kazane, mesingane i druge metalne proizvode kao mesingane ploče, šipke od žutog mesinga i. t. d., mostove, sitne predmete od livenog gvozdja i druge predmete od livenog gvozdja, uglj i koks, instalacije za rudnike, sve vrste dizalica, instalacije za električno osvetljenje i električne centrale, razne mašine, gvoždene kovane predmete, instalacije za vuču (prenosjenje), hidrauličke mašine, instalacije za razvijanje hidroelektrične snage, lokomotive i željeznički materijal i njihove rezervne delove, mašinske alate, motorna prevozna sredstva i njihove delove, pneumatične alate i druge potrebe, instalacije za proizvodnju hartije i za preradu materijala za hartiju, pumpe sprave za konstrukciju puteva, brodogradilišta, čelik i gvoždje, čelične konstrukcije za gradjevine, instalacije za izradu čelika, alate, žice metalne konopce, bormašine, okrugle gvoždjene šipke poluge, čelik visoke tensije i čelične vagone. Detaljna se obaveštenja mogo se dobiti na zahtev na gornju adresu. Takodje se izveštavaju zainteresovani da imamo u stovarištu veliku količinu mašinerije za prodaju, i da je ovo odlična prilika da se nabave razne instalacije u odličnom stanju a po vrlo niskoj ceni.

Takodje se izveštavaju zainteresovani da imamo u stovarištu veliku količinu mašinerije za prodaju, i da je ovo odlična prilika da se nabave razne instalacije u odličnom stanju a po vrlo niskoj ceni.

Tovarna usnja ALEKS PODVINEC & CIE, Radeče pri Zidanem mostu opozarja p. n. odjemalce in interese, da je tovarna vsled znatnega povečanja v stanju dobaviti vsako količino in vrsto boksa, govejega boksa in barvenega boksa kakor tudi vse vrste vaches-podplatov. Kakovost blaga je priznana prvovrstna. Cene zmerne.

Amerikanski odio. Maslov za brzojaze: JADRANSKA. Afilirani zavodi: Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar. Frank Saher State Bank: Cortland Street 82, New-York City. Banco Yagualano de Chile: Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.